

NOVO obsotelje

6/7

GLASILO ŠMARSKE KOMUNE IN NJENIH ORGANIZACIJ

30. junij 1962

NOVO OBSOTELJE

Številka 6

SPOSTOVANI BRAVCI, S 6. ŠTEVILKO "NOVEGA OBSOTELJA" SMO NEKOLIKO ZAKASNILI, KER SMO JO NAMENILI POSVETITI IZKLJUČNO KMETIJSKI PROBLEMATIKI, KI JE NA ŠMARSKEM BISTVENEGA POMENA. POSREDUJEMO VAM GRADIVO S PLENUMA SZDL, KI JE BIL PRED DNEVI V SMARJU PRI JELSAH. NEDVOMNO JE PROBLEMATIKA ZANIMIVA IN MENIMO, DA NIKAKOR NI ODVEC, ČE JO OBJAVLJAMO V CELOTI.

ŽELELI BI PA TO, DA BO OBČANI BOLJ NEPOSREDNO SODELOVALI Z NAMI, SE SAMI Z NOVICAMI, PREDLOGI IN VPRASANJI OGLAŠALI TER TAKO PRISPEVALI, DA BI BILTEN BIL BOLJ NEPOSREDNO POVEZAN Z ŽIVLJENJEM OBČANOV.

PRISPEVKE POSILJAJTE NA NASLOV:

UREDNIŠTVO "NOVO OBSOTELJE", ŠMARJE PRI JELSAH, p.p.6

LEPO POZDRAVLJENI !

Izdaja Občinski odbor SZDL Šmarje pri Jelšah. Urejuje Uredniški odbor, odgovorni urednik Rudolf LEŠNIK. Izhaja enkrat mesečno.

KMETIJSTVO: OSNOVA ŠMARSKE OBČINE
/Referat o kmetijstvu za plenum SZDL Šmarje/

Na splošno ugotavljamo, da se v kmetijstvu premalo oslanjamo na ukrepe, ki jih lahko izvajajo komune na osnovi zakonitih določil, in smo tako zaradi neizvajanja istih v veliki meri posredno ali neposredno krivi, da se stanje proizvodnje in proizvodnosti na našem področju vse premalo izboljšuje. Včasih se zdi, da nimamo jasnih konceptov za izvajanje praktične strani teh ukrepov, ko pa želimo priti stvari do dna, pa le ugotovimo, da v največjih primerih odigrava glavno vlogo pri neuspehih, ki jih tu in tam doživljamo, ki so odraz celotnega gospodarskega stanja, pasivnost in desinteresiranost vseh činiteljev, ki bi lahko na izboljšanje situacije vplivali. Tu v prvi vrsti lahko omenjamo naše kmetijske organizacije in upravne organe, v drugi vrsti pa izredno malo aktivnost političnih organizacij po teh vprašanjih. Ugotavljamo, da vse premalo poglobljamo v sedanje odnose v kmetijstvu, v nastalo socialno in ekonomsko strukturo pri nas, stanje na vasi in podobno. Na splošno imamo vtis, da se večkrat ukvarjamo z zelo zamotanimi organizacijskimi vprašanji in tehničnimi problemi, medtem ko pozabljamo na praktično delo na vasi, ki se naj bi odražalo predvsem v močnejši smeri sodelovanja med kmetom in kmetijskimi organizacijami in v splošni aktivizaciji proizvodnih sil privatnega sektorja za sodelovanje v kmetijski proizvodnji družbenega sektorja. Ko večkrat omenjamo sodelovanje s kmetom, pozabljamo pri tem, da sodelovanje ne more biti samemu sebi namen, ampak da mora iz tega slediti ekonomska in politična konsekvence, ki mora biti za naše družbeno dogajanje in razvoj socializacije na vasi ugodna. Ni dovolj, da govorimo o planskih številkah, ki v največjih primerih niso dosežene, da se zaslepjujemo z navideznimi uspehi, da počivamo na uspehih prejšnjih let. Pot odnosov v kooperaciji je bila od začetka dokaj trda in je že v prvih fazah kooperacije nakazala nekatere slabosti, katerim je botrovala šablonsko postavljena kooperacija. Nemogoče je v vseh primerih najti pravilnost enotnega merila pri ustvarjanju kooperacijskih odnosov. Prav gotovo so bile to težke preizkušnje za naše kmetijske organizacije, tako da je pozneje nastopilo prepričanje, da je potrebno odnose, kolikor se da prilagoditi gospodarskim prilikam, da morajo ti odnosi biti zelo gibčni.

O kmetijski zadrugi

Po združevanju kmetijskih zadrug v letu 1961 so nastale na našem področju 4 kmetijske zadruge in sicer KZ Šmarje, Rogaška Slatina, Obsotelje in Kozje. Ta prva združitev ni prinesla v

pogledu aktivizacije proizvajalnih sil na vasi in v pogledu širjenja socialistične zamisli na vasi zaželjenih uspehov. Začetne težave ob združitvi so se v letu 1961 še močno poznale. Na splošno lahko ugotavljamo, da sodelovanje s kmetom kot proizvajalcem in zadružnikom zelo zvođenelo in da so bili pravilni odnosi zelo redki. Ne želimo s tem trditi, da je bilo na vseh področjih to enako. Pod vplivom takratnega mnenja, ki je na splošno prevladovalo, so naše zadruga močno popustile v pogledu vključevanja zasebnega proizvajalca v pogodbeno proizvodnjo. Opaziti je bilo tudi na nekaterih področjih izredno popuščanje glede splošnih akcij v kmetijstvu za katere je zadruga zadolžena. Posledica omenjenih dejstev je bila v tem, da je postajal vpliv zadruga kot družbene organizacije na potek kmetijske proizvodnje vse manjši. Tudi zainteresiranost kmetov proizvajalcev je vedno bolj upadala. Nastali so povsem novi momenti, ki za razvoj socializacije vasi nikakor niso bili dovoljni. Na splošno lahko rečemo, da so se naše kmetijske zadruga preveč komercializirale in s tem zmanjšale lastno iniciativo, kar je imelo za posledico že prej omenjeno stanje. Poleg vseh teh slabosti pa ugotavljamo, da v pogledu širjenja družbenega sektorja v omenjenem obdobju niso storili ničesar, razen v Kozjem, kjer je zadruga že takrat imela svoj proizvodni obrat. Seveda je potrebno priznati, da so zadruga v tem obdobju veliko storile za boljše organizacijo odkupa. V novih zadružnih skladiščih so bili podani boljše pogoji za odkup in preskrbo v kmetijstvu.

Združevanju v letu 1961 je sledilo ponovno združevanje v letu 1962, kjer so se združile 4 kmetijske zadruga, mlekarne Mesnine in p sestvo, v eno organizacijo, to je Kmetijsko zadruga Šmarje pri Jelšah. Začetne težave ob združevanju so ponekod zelo negativno vplivale na delo nekaterih ožjih kolektivov. Lahko trdimo, da so sicer prve in najhujše težave že odstranjene, vendar še nova organizacija ni povsem organizacijsko pripravljena na vse velike naloge, ki jo čakajo. Namen združevanja je bil predvsem v tem, da bi zmanjšali upravne stroške, da bi boljše razmestili strokovni kader, da bi omogočili specializacijo posameznih obratov, da bi lahko vodili odkupno politiko na območju občine, uredili boljše in smoternejše razmestitev in mehanizacije in transportnih sredstev, ustvarjali več sredstev za razširjeno reprodukcijo in kar je najvažnejše, da bi se vodila enotna politika širjenja družbenega sektorja in vključevanja zasebnega sektorja v družbeno proizvodnjo na našem področju. To so bile misli, ki so narekovala združitev proizvodnje in predelave, kolikor smo jo pač na našem področju imeli. Nova organizacija se je znašla nedvomno pred velikimi kadrovskimi in organizacijsko tehničnimi problemi. V to novo organizacijo namreč niso vključene vse bivše organizacije kot ekonomske enote, ampak so v njenem sklopu samostojni obrati kot Mesnine Rog. Slatina, Mlekarna Šmarje, KG Šmarje, KG Bohor Kozje in Kmetijski strojni servis Šmarje. Povsem napačno bilo postopanje neka-

terih združnih uslužbencev in članov družbenga upravljanja pri zadrugi, ko so le ti prigovarjali zelo ostrim ukrepom nove organizacije glede na racionalizacijo delovne sile. Nova sistematizacija je omogočila zmanjšanje delovne sile samo na področju bivše zadruge Obsotelje za 21 članov v kolektivu. Ugotavljamo, da poteka delo sedaj tudi brez ljudi, ki so iz tistega kolektiva odšli, v redu in je s tem storjen prvi korak k povečanju storilnosti in boljšim življenjskim pogojem kolektiva samega. Nekateri problemi še obstojajo na področju Šmarje, kjer bo potrebno še proučiti sistematizacijo delovnih mest. Nova zadruga razpolaga s posebno tehnično grupo, ki dela na širjenju družbenega sektorja, vendar ima le-ta dosedaj še premalo uspeha, ker ni bilo izdatne pomoči s strani obratov, ekonomskih enot in terena samega. Velike težave v organizacijskem smislu so v tem, ko zadruga nima skupne komercialne službe. Nujno bo potrebno takoj pristopiti k temu, da se zaposli sposoben človek, ki bo vodil koordinacijo komercialnih poslov v zadrugi. Na splošno trdimo da v okviru nove zadruge ni strojeno vse, kar bi bilo potrebno. Vzroki so v veliki meri objektivni in bo zaradi tega neobhodno potrebno, da se v vse nastale probleme angažirajo vsi činitelji, ki bi lahko pozitivno vplivali na nadaljnji razvoj nove kmetijske zadruge.

Živinoreja: najvažnejša zvrst

Na plenumu bi želeli povdariti, da je ena najvažnejših proizvodnih panog v kmetijstvu našega področja živinoreja. Zato menimo, da je potrebno, da prišemo nekoliko stanje v živinoreji. Na celotnem področju je bilo leta 1960 evidentiranih 5660 krav, 11.900 prašičev, 483 konj itd. V občini deluje 5 veterinarjev. Organizirana je osemenjevalna služba preko okrajne osemenjevalne službe. V slabše dostopnih krajih imamo še bike, ki skrbijo za naravni pripust. Zdaj je na terenu 6 lincenciranih bikov in sicer na Veterniku, Polžanski gorci, Rakovcu, Dobovcu, Cestah in Sopotah. Po mnenju veterinarske službe drugod ni potrebno za naravni pripust, ker je celotno ostalo področje dobro zajeto v osemenjevalno mrežo. Potrebno bo spregovoriti o nekaterih negativnih pojavih, ki prav gotovo živinorejo povzročajo velikansko gospodarsko škodo. Tu gre predvsem za veliko število zakotnih bikov, ki osemenjujejo nekontrolirano, kar povzroča križanje v sorodstvu in s tem splošno degeneracijo črede. Isto velja tudi v svinjereji, kjer ugotavljamo izredno število zakotnih merjascev, ki prav tako zelo negativno vplivajo na razvoj svinjereje. Na splošno je pri nas svinjereja močno na zadovola. Podobno tudi v govedoreji stanje izredno kritično. Tu mislimo predvsem v pasemskem pogledu. Temu je krivo v veliki meri nerazumavanje s strani živinorejcev, ki še danes ne upoštevajo velike prednosti umetnega osemenjevanja in pripuščajo svoje živali nepasemskim in nelincenciranim

bikom. Da je stanje v tem pogledu kritično, nam povedo same številke, ki govorijo o tem, da je na našem področju okoli 4000 krav utajenih. Z nedoslednim pobiranjem skočnine še pospešujemo slabo stanje in razširjenje neplemenske in nepasemske živine in tako zmanjšujemo gospodarsko vrednost živinoreje. Najslabše je stanje na področju krajevnih uradov Rogatec, Rogaška Slatina in Bistrica ob Sotli. Tu je pobiranje skočnine najmanj dosledno in prav čudno še to, da v teh krajih ne najdejo nikogar, ki bi proti dobri nagradi pobiral skočnino. Menimo, da bi moral občinski ljudski odbor pobiranje skočnine zelo zaostri, ker bi s tem takoj izboljšalo stanje glede zakonitih bikov in pa umetnega osemenjevanja na sploh. Menimo, da bi po tolikih letih izkušenj naši proizvajalci vendar le morali spoznati prednosti in sodobnost tega načina osemenjevanja, ki ga pri nas izvajamo. Tu je potrebno povedati, da nameravamo v mesecu juniju vključiti veterinarsko službo v novo združeno organizacijo. To želimo storiti zaradi tega, ker smatramo, da je treba to službo v celoti približati proizvajavcem. Zato so dani pogoji, saj je na terenu zadostno število veterinarjev. Mnogo kritike na ših proizvajavcev je bilo na račun slabo organizirane dežurne veterinarske službe, saj se je dogajalo, da živinorejec v nujnem primeru ni pravočasno našel veterinarja in je na ta način utrpel škodo. Zato menimo, da bo z uvedbo redne in stalne dežurne službe veterinarjev odslej nekoliko boljše. Mlekarsko poslopje na Jelšingradu v Smarju bodo preuredili v veterinarsko ambulanto, kjer bodo lahko izvrševali organizacijske posege tako, da ne bo več dragih prevozov v vsakem nujnem primeru v Celje. Dežurna služba veterinarjev bo redno javljena vsem postajam ljudske milice, tako da bodo v nujnih primerih živinorejci lahko hitro poklicali pomoč. Obiske veterinarjev bodo lahko posredovale tudi ekonomske enote zadruga ali pa stalni telefonski spoj pod številko Smarje 1. Da bi tudi preko izvajanja umetnega osemenjevanja bolj pridobili naše proizvajavce za preventivo in pogodbene odnose z zadrugo, bodo osemenjevanje izvajali veterinarji, ki bodo na teh osemenjevalnih točkah lahko tudi dajali najnujnejše nasvete in že ob osemenitvi usmerjali proizvodnjo, s tem ko bodo navajali proizvajavce v pogodbene odnose z zadrugo. Upamo, da bodo na ta način prodrli v najširše sloje naših živinorejskih proizvajavcev in da se na ta način le postavi temelj solidni živinorejski proizvodnji. Vzporedno s tem nameravamo izboljšati rodovniško službo, tako da bodo tudi v tem pogledu več storili. Neobhodno potrebno pa je, da vsi proizvajavci sami spoznajo prednosti hitrejšega pretapljanja pomurske pasme v simendolsko, ki je v vsakem pogledu boljša in odgovarja zahtevam tržišča.

Odkup mleka vedno večji

V mlekarstvu ni večjih problemov, ker je bila dograjena nova mlekarna v Smarju. Na kratko bi želeli ugotovite le, da je porast odkupljenega mleka iz leta v leto vidnejši in da

se s tem blagovna proizvodnja v živinoreji veča. Zanimive so številke, ki pokažejo, da je bil odkup v letu 1961 4 x večji kot v letu 1959 in sicer:

1959 odkupljenih	682.767 litrov mleka
1960	" 1,105.552 litrov mleka
1961	" 2,125.101 litrov mleka

V letu 1962 pa bodo novo organizirane kapacitete mlekarn v našem področju dovoljevale odkup za cca. 3 milijone litrov mleka.

Pozitivno je tudi v živinoreji dejstvo, da se živinorejci v vse večjem obsegu lotevajo pitanja živine. Ugotavljamo namreč, da je že v prvih 3 mesecih letošnjega leta bilo sklenjenih za pitanje mlade živine 1,105 pogodb in za svinje 1.436 kom. Ako primerjamo s tem številke za celo leto 1961, ko je bilo pogodbeno sklenjenih 1.270 primerov za mlado živino in 4259 za svinje, potem vidimo jasen napredek, saj je že v treh mesecih letošnjega leta skoraj dosežena številka za pitanje živine celotnega lanskega leta.

Delavec ali kmet: ne oboje hkrati.

V predhodnjem izvajanju smo hoteli nanizati nekatere posebnosti iz naših najvažnejših panog v kmetijstvu občine Smarje. Menimo pa, da je treba za boljše razumevanje situacije osvetliti še nekaj izredno važnih momentov. Da bo zamogli vse to čim bolj nazorno prikazati, je potrebno v prvi vrsti vedeti nekatere podrobnosti, ki jih navajamo v sledečih številkah.

V okviru naše občine, ki je še vedno izrazito kmetijska je 39.998 ha kmetijskih površin. V to številko je zajetih tudi 17.731 ha gozdov. Glede na sektor lastništva se delijo te površine, tako da družbeni sektor razpolaga z vseni površinami ca 7.800 ha. Od tega je 6.360 ha gozdov, ostalo pa so obdelovalne površine. Ca 32.900 ha pa je v privatni last nini. Od tega je 11.367 ha privatnih gozdov. Družbeni sektor zajema površine kot sledi:

KG Smarje	610 ha, od tega 239 ha gozdov
Bohor Kozje	102 ha, od tega 28 ha gozdov.

V letu 1956 je bilo v naši občini registriranih 5.149 gospodarstev v letu 1961 pa smo že registrirali 6.166 gospodarstev. Temu pojavu je potrebno pripisati veliko važnost. Če se zavedamo tega, da je bilo v letu 1956 največ gospodarstev v velikosti 5 ha obdelovalnih površin, potem vidimo v tako naglem porastu kmetijskih gospodarstev /v 6 letih 1.017 kmetijskih gospodarstev več/ zelo negativen pojav. Že prej tako razkosane površine v sklopu poedinih gospodarstev niso predstavljale absolutne baze za blagovno proizvodnjo v kmetijstvu. Čin pa blagovne proizvodnje ni, je logično, da

v ekonomskem pogledu tak razvoj ni dovoljen. Ugotavljamo namreč, da se površine nesmoterno razkosavajo in da s tem nastajajo iz dneva v dan slabši pogoji za vključevanje individualnih površin v družbeno proizvodnjo. Tak pojav povzroča še vrsto drugih nevšečnosti kot n. pr. strogo orientacijo v izrazito naravno proizvodnjo. Mislim, da je povsem logično, če govorimo o dedenih pravicah v privatnem lastništvu, vendar pa istočasno ugotavljamo, da so taki pojavi pretiranega razkosavanja nekih gospodarskih enot, ki so že v prejšnjih večjih obsegih bile komaj eksistenčno možne, velik korak nazaj tako v gospodarskem kot v političnem pogledu. Zanimive so nadaljnje številke, da je povprečje obdelovalne zemlje na enem gospodarstvu 2,79 ha, kar je izredno malo in v ekonomskem pogledu za obstoj, če govorimo o čisti kmetijski proizvodnji, že vnaprej enemogočeno. Tu gre za vse močnejše nastajanje tako imenovanih dvoživk. Nadalje ugotavljamo tudi negativno posledico in zmanjšanje blagovnih fondov na tako nove nastalih gospodarstvih, ker ostajajo na njih večino starejši dela nezmožni ljudje, tako da proizvodnja zadošča le za lastne potrebe po hrani, medtem ko delazmožni odhajajo v industrijo, vendar v pogledu prehrane ostajajo v breme kmečkemu gospodarstvu, kjer živijo. Kot že omenjeno, se ti pojavi pospešujejo, s tem ko ni ustrezne zaščite proizvodnih pogojev. Če bi obstojali predpisi o minimalnih površinah, ki lahko predstavljajo neko kmečko gospodarstvo, potem bi verjetno bilo tudi vprašanje močnega naraščanja števila dvoživk rešeno, saj bi se spričo pomanjkanja delovne sile na vasi moral lastnik kmečkega gospodarstva odločiti ali za delo na posestvu ali pa za delo v industriji. Oboje hkrati pa v takem primeru ne bi šlo. Zanimiva je ugotovitev tudi, da odpade na enega kmečkega prebivalca v naši občini 0,97 ha obdelovalne zemlje. Istočasno je zanimivo, da je bilo v letu 1960 v naši občini 21.263 kmečkih prebivalcev ali 67,4% od celokupnega prebivalstva. V letu 1961 pa štejemo le še 17.598 kmečkih prebivalcev ali 56,6% od celokupnega prebivalstva. Iz tega sledi, da se je struktura prebivalstva samo v enem letu spremenila v korist nekmečkega za cca. 11%. To je silovito nagel porast nekmečkega prebivalstva, ki bi bil v našem splošno politično-gospodarskem gledanju izredno pozitiven, vendar se pri nas v kmetijstvu odraža, glede na kmetijsko proizvodnjo, negativno. Ugotovitev, da se prebivalstvo namreč hitreje seli iz kmetijstva v industrijo kot je njegov naravni prirastek doma, je torej jasna. Ob pojavu nenehnega kosa gospodarstev na našem področju lahko ugibamo tudi o tem, če gre pri takšnem kosa za špekulacije ali za dejansko delitev. Špekulativni prijemi nosijo za posledico dokaj močen upad davčnih obveznosti iz kmetijstva. Vsem nam je jasno, da je odmera davščin do neke mere tudi progresivna in vseled tega lahko zmanjšanje davčne osnove vpliva na celotno obveznost s tem, da se le-ta zniža. Vsekakor bo potrebno te pojave opazovati, jih registrirati in proti njim v prvem in drugem primeru ukrepati.

Gostota naseljenosti upada.

Podajno primerjavo o gostoti prebivavstva na km², ki je bila v letu 1956 82,3 medtem, ko je v letu 1961 gostota padla na 77,7, kar je značilno za že omenjeni potek v spremembi odnosov med kmečkim in nekmečkim prebivavstvom. Gostota prebivavstva je torej v naši občini manjša, kot pa je republiško povprečje, ki znaša 87,3 na 1 km². Končno je zanimiva ugotovitev, da je naša občina ena izmed redkih v ljudski republiki Sloveniji, ki je še nad 50% obljudena s kmečkim prebivavstvom; slovesno povprečje je namreč 30,3% kmečkega prebivavstva.

Ako računamo, da je med kmečkim prebivavstvom, ki jih je 17.598 najmanj 60% starejših in starih ljudi in samo 40% za delo sposobnih, potem lahko zaključujemo, da je v kmetijstvu efektivno zaposlenih ca 7,030 ljudi. V letu 1956 je bilo ugotovljeno, da je na področju naše občine velika rezerva delovne sile, saj je takratna ocena govorila o 3.200 delazmožnih ljudeh kot višek delovne sile v kmetijski proizvodnji. PO današnjih izračunih in analizah pa vidimo, da je že za krajevno običajno obdelovanje zemljiških površin v zasebnem sektorju ca. 700 ljudi premalo. Iz tega torej sledi, da se delazmožni ljudje oprijemajo raznih poklicev izven kmetijstva in to prebivavstvo iz hribovskih predelov ter največ iz ožje okolice Rogaške Slatine, kar je seveda zaradi steklarne in nje njih potreb po delovni sili razumljivo.

Iz prejšnjih ugotovitev bi bilo sklepati, da bo zaradi spremembe strukture prebivavstva ponudba zemljišč družbenemu sektorju zelo velika. Žal pa ugotavljamo ponovno, da gre ta sprememba strukture le na račun razkosavanja gospodarstev in pa na račun ustvarjanja novega človeka, to je meta, ki je hkrati tudi v službenem odnosu. Zanimivo je dejstvo, da je bilo v celoti ponujeno družbenemu sektorju za odkup zemljišč in to največ v področju ožjega šmarskega okoliša, kjer je bilo ponujenih ca 22 ha. Da je naša ugotovitev pravilna nam pove podatek, da je bila ponudba v Rogaški Slatini najmanjša in sicer le 3 ha 93 arov. Smarju sledi z največjo ponudbo Kozje. Od vseh ponujenih površin pa je posebna kom sija ugotovila le 7 ha takšnih, ki bi bile primerne za vključitev v družbeni sektor ali pa za zamenjavo tam, kjer gre za povečanje družbenega sektorja.

Kako bomo širili družbene površine ?

Širjenje družbenega sektorja v naših pogojih ne poteka po predvidevanjih, temveč znatno zaostaja za potrebami. V letu 1961 je bilo odkupljenih le 43.10 ha površin, medtem ko je v tekočem letu že sklenjenih pogodb za odkup 17 ha in podpisanih dogovorov za odkup nadaljnjih 21 ha. Odkup smo usmerjali v

glavnem na naša interesna področja, to je tam, kjer gre za arondacijo že obstoječih družbenih površin ali pa za formiranje novih proizvodnih centrov kot n.pr. Imensko polje. Da odkup ne poteka hitreje, je kriva slaba ponudba in sploh težkoče pri odkupu samem, ker lastniki zemljišč zahtevajo pretirano visoke prodajne pogoje, na drugi strani pa je ovira tudi v tem, da v času najmočnejše akcije odkupa zemljišč niso bila zagotovljena denarna sredstva iz katerih bi lahko plačevali kupnine. Kmetijska zadruga je vsled tega izdelala elaborat za skupno 532 ha površin, na podlagi katerega bi po 32-tem natečaju dobila kreditna sredstva in bi tako potem redni odkup zemljišč lahko brezhibno stekel. Pripominjamo, da je zadruga za boljšo tehnično izvedbo celotne akcije temeljito pripravila vse detajle, tako da so vsa stališča glede odkupa povsem razčiščena in je sedaj le potrebna močna aktivizacija celotnega združnega kolektiva, posebno pa našega tehničnega aktiva. Jasno je, da bodo vsi ti naporji kronani z uspehom le tedaj, če nam bodo pri tem pomagale vse naše organizacije in celoten političen aktiv. Izdelan je plan odkupa do leta 1965, po katerem naj bi se odkupovalo v sledečih katastralnih občinah: Sp. Kostrivnica, Buče, Imeno, Dobležiče, Roginska gorca, Plat, Pristava, Hanjsko, Senovica, Dvor, Sv. Križ, Ranjkovec, Brestec in Sv. Katarina. Plan odkupa bi potekal na posameznih področjih takole:

V Imenem do leta 1965	400 ha	/zajet tudi predel Prelaskega in Bistrice/
Pristava do leta 1965	162 ha	
Kostrivnica	"	65 ha
Smarje, Sentv.	"	190 ha
Kozje	"	100 ha

Skupaj naj bi se torej povečal družbeni sektor do leta 1965 za 1.045 ha v občinskem planu širjenja družbenega sektorja pa je predvideno, da bi se moral družbeni sektor povečati v tem obdobju za 1.800 ha. Spričo situacije, ki je bila že prej obrazložena, pa računamo, da v danih prilikah tega plana povsem ne bo mogoče doseči.

Družbena zemljišča bi morali zaokrožiti.

Družbeni sektor kmetijske proizvodnje v naši občini zajemata trenutno kmetijsko gospodarstvo Smarje s 610 ha površin in obrat Bohor Kozje s 102 ha površin. Kmetijsko gospodarstvo Smarje zajema sledeče obrate in delovišča: Jelšingrad, Kostrivnica, Pristava, Rogaska Slatina, Rogatec, Sladka gorca, Virštanj in Bistrica. V najemu pa ima Luisendvor ali skupno ca 50 ha površin. Obrati tega družbenega posestva so zelo razbiti in oddaljeni drug od drugega, kar pa ne bi bilo najhujše, če bi bili posamezni obrati navznotraj arondirani. Tako ima posestvo še zmeraj preko 2.500 parcel, akoravno smo v preteklem letu 42 ha neprimernih površin zamenjali ali odprodali. Posestvo se torej bori z izrednimi proizvodnimi težkočami, že zaradi razparceliranosti in tudi

zaradi neenotnih proizvodnih pogojev. Do leta 1960 se je vsak obrat ukvarjal s splošno kmetijsko proizvodnjo in šele od tega leta dalje je posestvo začelo delati na specializaciji in arondaciji svojih obratov. V celoti naj bi posestvo razvijalo živinorejsko in sadjarsko proizvodnjo, žal pa se se mora poleg omenjenih proizvodnih panog ukvarjati s hmeljarstvom, vinogradništvom in proizvodnjo črnega ribeza. V živinoreji so težkoče zaradi kvalitetno slabe črede, ki je bila polanih iz leta 1959 hitro nabavljena in to za prilično visoke zneske. Tej visoki ceni nasproti pa ne odgovarja povprečna kvaliteta nakupljene živine. Prav tako so bili poizkusi hmeljarjenja v nekaterih predelih, kot je Imeno, Virštanj in nekatere parcele v Šmarju neuspešni, tako da je posestvo sicer nosilo investicije za ureditev zelo dragih hmeljišč, pa jih je moralo pozneje izkrčiti. Posebne težkoče pa predstavlja kader, ki je vsled izredno slabih prejemkov zelo nestabilen in tako onemogoča strokovno usposabljanje kakor tudi pozitiven vpliv v družbeno upravnih organih. Posestvo je spriča specializacije moralo pristopiti k močnejši selekciji svoje goveje živine in tako zmanjšati število molznic na račun števila mlade živine. Neprimerna gradnja hleva v Jelšingradu je prav tako neuspeh v živinoreji, ki ga ne gre pripisovati kolektivu posestva, ker le ta zato ni odgovoren. Mnogo bi bilo lahko še govoriti o objektivnih težavah, ki podražujejo proizvodnjo na družbenem posestvu in iz povsem iskrenih razlogov je treba tu povedati, da so tudi nekateri subjektivni pojavi, vendar je teh malo. Kritike izrečene na račun našega družbenega posestva so v veliki meri neobjektivne, saj se ocenjuje stanje na posestvu povprečno in pavšalno, ne upoštevajo pa se izredne proizvodne težave, s katerimi se kolektiv bori. Res je storilnost na tem posestvu nekoliko manjša, kot je to na posestvih nekje v Savinjski dolini, vendar je tudi proizvodnja tako raznolika, da se v kratkem času ne da ustvariti pogojev za strogo specializacijo s tem pogoje za boljše nagrajevanje delavcev. Poleg tega pa je treba vedeti, da je 1 ha zemljišč na družbenem posestvu v našem primeru obremenjen za ca 91% več, kot je povprečno obremenjen hektar zemljišč zasebnega sektorja. Tako je po podatkih uprave za dohodke v naši občini povprečna obremenitev enega hektarja obdelovalnih površin v zasebni lastnini skupno ca 15.500 din, ki so rezultat sledečih osnov; 4.000. din dohodnine, 6.000 din občinska doka in 5.500 din zdravstvenega prispevka. Seveda so tu vzeta neka povprečja. Jsno je, da so v nekaterih primerih ta bremena znatno višja, v nekaterih pa znatno nižja. Po sedanjih izračunih čistega katarskega dohodka je povprečna davčna osnova od 25 - 35000 din na 1 hektar obdelovalne površine zasebnega sektorja. Povprečen procent obdavčitve pa je 10% dohodnine, 21% občinske doka in 13% zdravstvenega prispevka. Temu nasproti pa so obveznosti družbenega sektorja kmetijstva na 1 hektar obdelovalne površine, kot že rečeno, znatno višje. Ako upoštevamo kot osnovo za primerjavo obveznosti družbenega sektorja, ki rezultirajo iz amortizacije splošnih in upravnih stroškov in

prometnega davka, potem so ta povprečna skupna bremena na 1 hektar obdelovalne površine v družbenem sektorju ca 40.254 din. Tudi v tem primeru gre za povprečje. Vendar je iz navedenih številk razvidno, da so bremena proizvodnje družbenega sektorja neprimerno višja kot iste obremenitve v zasebnem sektorju in je torej že vsled tega proizvodnja družbenega sektorja v primerjavi s proizvodnjo privatnega sektorja znatno dražja. To dejstvo pa zelo močno vpliva na rentabilnost v tej gospodarski panogi. Tedaj je tudi to eden izmed izredno važnih faktorjev, o katerem je treba razpravljati, ko gre za izpad na družbenem sektorju. Menimo, da z doslednim izvajanjem arondacije in z doslednim hitrejšim usmerjanjem v specializacijo, gre posestvo boljši perspektivi nasproti, vendar pri tem ne smemo biti nestrpni in prav bi bilo, da bi sleherni občan objektivno razmislil o navedenih težavah in s konstruktivno kritiko pomagal družbenemu posestvu obvladati ogromne ovire, s katerimi se bori.

Družbena proizvodnja v Kozjem pa zajema površine v Lesičnem in Kozjem. Prav tako proizvajajo na silno razmetanih nearondiranih površinah, pri čemer imajo izredne težave s hlevskimi kapacitetami. V ostalem je problematika podobna kot na posestvu v Smarju in ne bi kazalo vse o ponavljati.

Bolj kot zasebni sektor občuti nestabilnost na tržišču s kmetijskimi pridelki družbeni sektor, ki je vezan na neprimerno višje dajatve in to redne dajatve, bodisi, da so to osebni prejemki delavcev in uslužbencev, bodisi družbene dajatve. Menimo, da je za kmetijsko proizvodnjo ne glede na sektor neohodno potrebna dobra trgovska mreža brez nepotrebnih prekupčevavcev, ki žive izključno na račun proizvajavca in potrošnika. Uveljavljanje ekonomskih cen v kmetijstvu je trenutno nemogoče, toda potrebno je razumeti, da družba, ki je na takem razvoju zainteresirana, z dolgoročnimi krediti pomaga premostiti te težave. Naj navedemo še nekoliko števil v orientacijo o gibanju narodnega dohodka v kmetijstvu našega področja. V nadaljnje gre samo za številke narodnega dohodka za leto 1958, 1959, 1960 in 1961. Da bodo stvari še bolj jasne, bomo nakazali samo primerjavo med leti v obliki procenta dviganja ali padca. Ugotavljamo, da se je narodni dohodek od leta 1958 do 1961 dvigal v skladu s pogoji, ki so bili dani v proizvodnji našega kmetijstva. V procentih izraženo je narastel narodni dohodek v družbenem sektorju za to obdobje za 29,8%. Medtem ko je v zasebnem sektorju v istem obdobju porastel narodni dohodek za 38,1%. Nedvomno bi v obeh primerih bil porast narodnega dohodka večji, če ne bi iz objektivnih prilik v proizvodnji sami padel narodni dohodek v letu 1960 napram letu 1958 v družbenem sektorju za ca 13,1%. Po letih, ki so predmet te primerjave, ugatavljamo znatno hitrejši porast narodnega dohodka v družbenem sektorju. To dejstvo je utemeljiti s tem, da so se v družbenem sektorju omogočile razne investicije in da se je organizaci-

ja dela v tem sektorju napram razmeram pred letom 1958 znatno izboljšala. Skupaj pa je znašal narodni dohodek iz obeh sektorjev kmetijstva na našem področju, v letu 1958 cca. poldrugo milijardo. V letu 1961 pa je ta narodni dohodek že predstavljal vrednost 1 milijardo 996 tisoč 806 milijonov din. Takšen sorazmerno hiter porast narodnega dohodka je zelo pomemben, ker hkrati ugotavljamo, da se v tem obdobju cene kmetijskim proizvodom niso dvignile sorazmerno s cenami v industriji. Tedaj je pripisati tako rast delno le kvalitetni izboljšavi proizvodnje same.

Tudi kmečki delovni človek je danes zaščiten

Se nekoliko o socialnem zavarovanju kmečkega prebivavstva. Na področju naše občine je trenutno 13.184 kmečkih zavarovancev. Cca. 3.000 prebivavcev in kmečkih še ni vključena. Za leto 1961 je bila prispevna stopnja 4% od katasterskega dohodka in 1.200 din od glavarine. Za leto 1962 pa je prispevek povišan na 6% od katasterskega dohodka in 7,6% premija po aktivnem gospodarskem zavarovancu. Občina plača 30% za stroške, ki nastanejo za zavarovance, ki imajo vso nego brez plačno. Tako je za leto 1961 naša občina v ta namen plačala 11.445.667 din. Vseh nepokritih računov iz kmečkega zavarovanja pa je v letu 1961 bilo 27.184.784 din. Vsled tega se je v letu 1962 uvedla posebna stopnja prispevka 2,7% za kritje izgube. Prispevki so bili izterjani od kmečkega prebivavstva v višini 92%. Da se kmečko prebivavstvo v veliki meri poslužuje zdravstvenih uslug, ki mu pritičijo iz tega zavarovanja, kaže dejstvo, da so bili stroški za zdravstveno varstvo kmečkega prebivavstva v naši občini v letu 1961 za preko 100% višji kot pa v letu 1960. Pravilno je, da s tega mesta povemo še nekaj zanimivih števil iz leta 1961. Ambulantnih storitev, h katerim deloma prispevajo tudi zavarovanci, je bilo v preteklem letu izvršenih za 5.550.441 din. Zdravljenje v bolnicah je stalo 47.927.349 din, 50% stroški za zdravila so znašali 2.757.269 dinarjev. Prevozní stroški so znašali 871.091 din. Tako je torej celotno zavarovanje kmečkega prebivavstva v naši občini deficitarno za cca. 19 milijonov dinarjev. Te številke navajamo zaradi tega, da bo širšemu krogu zavarovancev bilanca dohodkov in izdatkov kmečkega zavarovanja na našem področju jasna. Razumljivo je tedaj tudi, da so se morali zaradi takšne situacije tudi prispevki zvišati. Pravilno je, da se kmečko prebivavstvo poslužuje svojih pravic, ki izhajajo iz socialnega zavarovanja, hkrati pa je tudi pravilno, da se isto zaveda svojih dolžnosti napram tej ustanovi, ki pomeni velik napredek za našega kmečkega človeka.

Obdavčevanje

Glede na nekatere pripombe, češ da obdavčitev v naši občini ni realna, bi želeli poudariti, da je tehnična plač obdavče-

vanj zaradi izredne raznolikosti gospodarskih pogojev posebno težka. Če pomislimo, da je razdelitev na cenilna območja oziroma na cenilne okoliše bila izvršena v sredini 19 stol. potem je razumljivo, da so osnove za vsako precizno obdavčevanje dokaj problematične. Zanimivo je, da spadajo krajevni uradi Šmarje, Pristava in Podčetrtek pod cenilni okoliš Celje I/1. Ta cenilni okoliš pa je procentualno najvišje obdavčen. Če pomislimo torej, da bi istovetili okolico Celja z okolico Podčetrtek v pogledu realnega katarskega dohodka, potem je to pravi nesmisel. Seveda se v naših prilikah ublaži situacija v teh področjih s tem, da so zemljišča krajevnega urada Podčetrtek znatno slabše klasirana, vendar kljub temu tu ni realne osnove za primerjavo s proizvodnimi pogoji v celjski okolici. Glede na položaj zemljišča obstoja 8 bonitetnih razredov in je tudi ta razdelitev v bonitetne razrede spričo izrednega poslabšanja tal nerealna. Saj je razumljivo, da so se zemljišča lahko zaradi neurejenega vodnega režima marsikje zamočvirila in je tako v 100 letih trajanja te razdelitve stanje res nerealno. Znano je, da se pri nas pripravljajo ukrepi za obnovitev katastra, ki bi pozneje enkrat realno možnost obdavčitve kmečkega proizvajavca. Vendar je ta postopek izredno počasen ter povezan z ogromnimi stroški. So pa verjetni izredno neobjektivni primeri obdavčitve tam, kjer proizvajavci sami niso preverili, za katere kulture so na poedinah površinah obdavčeni. Tako na primer ni vseeno, če nekdo plačuje davek za vinograd, katerega že morda na dotični površini 50 let več ni. Vemo, da so vinogradi vsled denostnosti razmeroma visoko obdavčeni. Zato je pravilno, da proizvajavci sami poskrbijo zato, da se vnesejo spremembe kulture, ki jim po zakonu pripadajo, če jih v določenem roku pravilno najavijo. Iz nekaterih primerov smo ugotovili, da je to glavni vzrok neprimerno visokim davčnim dajatvam poedinih kmetovavcev. Ugotovili smo, da se naša uprava za dohodke resnično trudi situacijo razčistiti tam, kjer se ta da, vendar je osnovna zato sprememba katastra in nova ocenitev vseh zemljišč, za kar pa bo nedvomno potrebno veliko časa, veliko dela in še več denarja.

Investicijska politika

V začetku letošnjega leta so se v okviru investicijskega programa predvidevale investicije za leto 1962 v višini din 337,868.000.--. V investicijskem programu smo imeli poleg raznih adaptacij izgradnjo pitališča za goveda v Imenem in izgradnjo bekonarije v Šmarju pri Jelšah. Ostale investicijske enote so se nanašale na izgradnjo plantaž v Rogatcu in Skrbniku, medtem ko je predlog za gradnjo hleva v Kostivnici iz strokovnega stališča bil predlagan za poznejša leta. Glavna postavka v investicijskem programu pa je predstavljala znesek za nakup zemljišč. Z ozirom na objektivne možnosti vlaganja lastnih sredstev in z ozirom na splošno investicijsko situacijo v Jugoslaviji smo bili prisiljeni

investicijski program zreducirati na 198,400.000.- dinarjev. V tem dokončnem investicijskem programu se predvideva izgradnja predelovalnice sadja v Kostrivnici, razširitev strojne postaje v Smarju pri Jelšah, prva tranša izgradnje pitališča v Imenem, ureditev nasada na Kneževcu, Skrbniku, Marijine, bregu ter looha ribezovih nasadov. V celotni vsoti je tudi predviden znesek za looha nakupa zemljišč. Sredstva naj bi sestavljala splošni investicijski fond, republiški fond in lokalna sredstva. Pripominjamo, da bi v okviru tega programa v Imenem zaenkrat zgradili samo kapacitete za 140 glav, medtem ko bi dokončno kapaciteto dosegli šele v letu 1963. Investicijskih sredstev z opremo z ozirom na splošno štednjo nismo predvideli in tudi trenutno ni nujnih potreb po novih strojih. Zelo važen objek je nedvomno sadna predelava v Kostrivnici, ki bo pričela obratovati s sezono borovnic in črnega ribeza. Pripominjamo, da smo načrtovano bekonarijo v Smarju morali opustiti zaradi dejstva, ker nam republiška urbanistična inšpekcija ni dovolila lokacije, pač pa je zahtevala, da se lokacija prenese na Imeno. Mi pa smo želeli, s tem ko smo zahtevali lokacijo v Smarju, izkoristiti v šmarski mlekarni sirotko, kar bi bilo z ozirom na rentabiliteto zelo povoljno.

Sadjarstvo na Šnarskem

V zadnji številki "Obsotelja" so bravci postavili vprašanje kao je z našim sadjarstvom, ki predstavlja najvažnejšo gospodarsko panogo v občini Smarje. V naslednjih stavkih bom skušal odgovoriti in upam, da bomo s tem prikazali v kratkih potezah stanje okoli sadjarstva.

Že dolga desetletja slovi področje šnarsko-rogaškega proizvodnega okoliša kot izredno ugodno in kvalitetno za sadjerejo. Pred vojno so se iz tega konca pošiljala jabolka v svet, medtem ko so posebno Italijani iredno cenili češplje iz okoličice Kozjanskega. Prav gotovo je, da je ravno šnarsko področje dalo izredno kvaliteto v jabolkah in da je ta okoliš nekoč predstavljal glavni okvir oskrbe s sadjem celotne takratne Zgornje Stajerske. Ako ugotavljamo, da se je iz tega področja večina kvalitetnih jabolk izvažala, hkrati pa vidimo na ravnost katastrofalen padec kvalitete jabolk v zadnjih letih, je to pravi paradoks. Krivda takšnemu stanju v sadjarstvu je predvsem v tem, da je po drugi svetovni vojni nastopilo več činiteljev, ki so vplivali na nazadovanje v tej panogi kmetijstva. Prvo in menda najusodnejše je dejstvo, da je ameriški kapar masovno napadel obstoječe nasade in svoje uničujoče delo nadaljeval vedno v širšem obsegu vse do leta 1950, ko so se pričele v okviru zadrug močne akcije za borbo proti ameriškem kaparju. Kar je ameriški kapar prizadel jablanam, to je slivovim nasadom v prav tako veliki meri storil češpljev kapar. Bili smo priča nenehnemu propadanju jablan in češpelj. Sele nekako v letu 1952 je v okviru takratnih sadjarsko-vinogradniških odborov uspela širša akcija zaščitnih mer proti

ameriškega kaparju, medtem ko se ni vzporedno razvijala borba proti češpljevemu kaparju. Z organizacijo zadružnih škropljivih ekip na eni strani in posebne strokovne komisije pri OLO Celje na drugi strani se je pričela borba proti ameriškega kaparju. Okrajna komisija je pregledala vse sadovnjake in ukrepala zelo energično, ker je bila borba proti nekaterim zaostalim lastnikom sadovnjakov večkrat težja, kakor pa borba proti škodljivcem na sadju. Z vsestranskim podučevanjem o raznih ukrepih v borbi proti škodljivcem se je močno razširilo tudi pomlajevanje in redno škropljenje sadnih dreves. S tako obsežnim propadanjem sadnih dreves pa ni šla vzporedno obnova sadovnjakov, tako da je bilo več odmiranja, kot pa obnavljanja. Takratni sadjarsko vinogradniški odbor pri OZZ Celje je vsled take situacije pokrenil vse potrebno za obnovo sadovnjakov. Dajali so razne olajšave za zadružnike, ki so želeli obnavljati, strokovna služba je pa skrbela za tehnično plat izvršitve obnove. Žal je tu šlo le v veliki meri za razparcelirane manjše, srednje debelne nasade, ki za večji in hitrejši porast proizvodnje niso najbolj primerni. Ustanavljale so se sadjarske skupnosti, ki so prvič zajemale večje površine za obnovo. Vendar v obeh primerih ni bilo večjih uspehov v proizvodnem smislu. V tem obdobju je bilo tako obnovljenih cca. 180 ha od katerih je bil največji kompleks le 3 ha. To pa za sodobno sadjarsko proizvodnjo, ki temelji na maksimalni uporabi mehanizacije, ne pomeni skoraj nič. Takšno stanje srečujemo na našem področju vse do leta 1958, ko so se pričele prve priprave za plantažne nasade družbenega sektorja v Rogatcu in Skrbniku. Ti dve plantaži sta nastajali na bivših gozdnih površinah, z delom na njih pa sta takrat pričeli KG Jelšingrad in KG Rogaška Slatina. Kmetijske zadruge pa so usmerjale svoje delo v pripravah za večje komplekse. Tako je Rogaška Slatina delala na pripravah za plantaže na Brestovcu in iskala možnosti obnove sadjarskega področja pri sv. Florjanu. Kmetijska zadruga Kozje pa je vzporedno usmerjala svojo sadjarsko dejavnost v obnovo nasadov črnega ribeza. Vsa ta usmerjanja so bila v skladu z izvršeno rajonizacijo sadjarstva in vinogradništva na našem področju. Zadruge so v preteklosti nabavljale za svoje člane vsako leto drevesca in sicer od 8-10.000 na leto. Seveda so ta drevesca služila v največji meri podsajevanju v starih sadovnjakih in tu in tam saditvi manjših površin.

Ugotavljamo, da se je v preteklosti kljub vsemu temu premalo posvečalo pažnje sadjarstvu, posebno pa saditvi hrušek, ki so za tržišče zelo zanimive. Toliko na splošno.

Najvažnejše je omeniti razvoj plantažnega sadjarstva, ki se je pri nas šele pričelo razvijati in to zaenkrat samo na družbenem sektorju. V kooperacijah je bilo do sedaj največ posajenih nasadov črnega ribeza, medtem ko se v ostalem sadjarstvu kooperacije niso izvajale. Na plantažah, ki pravkar nastajajo na Skrbniku, so bila v lanskem letu izvršena zaključna dela na terasah, v letošnjem letu pa je bilo na teh povr-

šinah posajenih že 4.700 dreves, dokončno pa naj bi bile vse površine sedanjega objekta, ki meri cca. 40 ha efektivnih površin. posajene spomladi 1953. Tako se predvideva, da bi se tam zasadilo še 8.000 kom jablan in 2.400 kom hrušek. Na to plantažo smo zgradili tudi lastno cesto v dolžini 3 km. Ker so predvidena še dela na razširitvi tega kompleksa, bo treba cesto še podaljšati. Za sedaj naj bi celotna plantaža zajemala cca. 90 ha. Plantaže v Rogatcu so na Marijinem bregu in Ciglenci domala gotove. Oba objekta sta zgrajena, posajenih pa je na Ciglenci 5.600 dreves, na Marijinem bregu 4.500 dreves in 2.000 grmov ribeza. Predvidena obnova krčevine na Dolgem hrbtu je opuščena, z ozirom na izredno nevarnost slane na tem področju. Jasno je, da so bila dela na omenjenih dveh objektih v Rogatcu izredno otežkočena zaradi razgibanosti terena samega in pa zaradi priprave tal.

Po skupnih predvidevanjih bi poleg razširitve na Skrbniku v bližnji prihodnosti morali iti na obnovo predvidenih površin v Dobležičah, kjer naj bi nastalo 40 ha črnega ribeza. Tu še čaka kmetijsko zadrugo veliko dela, ker gre za ureditev odnosov s privatnimi lastniki, ki kažejo premalo razumevanja za urejevanje večjih nasadov, akoravno bi lahko marsikdo našel na ta način dober in boljši kruh. Zelo primerno za sadjarstvo so tudi lege v okolici Florijana pri Rogatcu, kjer so bili izvršeni že prvi sestanki z lastniki, vendar se še na konkretnem delu ni pričelo. Za področje v Bučah pa so izdelani hidromelioracijski načrti in je izdelan tudi dokončen projekt za izgradnjo sadovnjakov, vendar je tu zadruga naletela na težkoče z lastniki zemljišč, ki se s tako obnovo ne strinjajo, tembolj zato, ker imajo nekateri kmetovavci vse svoje površine na tistem območju, ki je predvideno za obnovo. Za področje Brestovca so prav tako gotovi načrti in bo zadruga pričela v letošnjem letu z urejevanjem nasadov na Kneževcu. Toda tudi tu ne gre brez težav, ker imamo zopet opraviti z lastniki, ki kažejo zelo malo razumevanja za obnovo.

Vsekakor bi morali vsi kmetovavci in ostali činitelji močno seči v akcijo, če hočemo, da bomo vprašanje našega sadjarstva vsaj v doglednem času povoljno rešili. Zavedati se moramo pač tega, da bo sadjarstvo na tem področju v bodoče glavni vir dohodkov obeh sektorjev kmetijske proizvodnje.

Sklepi Plenuma SZDL o kmetijstvu v šmarski občini.

1. Kmetijske organizacije našega področja morajo z vsestranskim delovanjem vseh kmetijskih proizvajavcev povezati kmetijsko proizvodnjo tega področja v celovitost, ki bo omogočala dopolnjevanje proizvodnje družbenega sektorja. To akcijo naj spremljajo redni proizvodni sestanki s proizvajavci na katerih naj bi razpravljali o proizvodnih problemih in odgovarjajočih usmeritvah proizvodnje.

2. Akcijski program za kooperacijo mora biti osnova bodoče zadružne proizvodnosti in mora biti po ekonomskih enotah in obratih realiziran v sledečih številkah:

655 ha žitaric, 98 ha koruze, 147 ha detelje in lucerne, 70 ha črnega ribeza. V kontrahaznih oblikah pa naj celotna zadružna pridela 731 ton goveda in 849 ton svinjine. Pri tem akcijskem programu so obremenjene ekonomske enote in obrati po specifičnosti proizvodnje poedinih področij. Po vseh dosedanjih ugotovitvah lahko pričakujemo zadovoljivo realizacijo programa. Edina bojazen je pa, da bo program v svinjereji zaradi splošne stagnacije te zvrsti nekoliko zaostal. Za vse pogodbene odnose obstojajo pogodbe in skupen način dela.

3. Zadružne organizacije morajo s svojo mehanizacijo močneje vplivati na potek proizvodnje. Po ekonomskih enotah in obratih je treba skrbeti za to, da se bo mehanizacija usmerjala v času sezone tja, kjer je to potrebno ne glede na to, iz katerega obrata ali enote so stroji.

4. Z ozirom na izredno važnost živinoreje kot gospodarske panoge v kmetijstvu je nujno izvesti nakazano realizacijo veterinarske in o semenjevalne službe. Skratka potrebno je celotno živinorejsko službo približati proizvodnji in preko nje usmerjati in voditi proizvodnjo, v skadu z obstoječimi nalogami in prilikami v naši živinoreji.

5. Posebno važnost pa moramo posvetiti razvoju sadjarstva, ki je iz gospodarskega stališča najbolj perspektivna panoga predvsem v družbenem sektorju. Zadružni aktiv mora z veliko večjim elanom pristopiti h koncentraciji potrebnih zemljišč za objekte Brestovec, Dobležiče in Buče ter pripravljati perspektivo za področje Florijana. Nadalje se mora močneje odražati vloga zadruga v zaščitni službi. Usmerjati je treba kmetovavce v sajenje skupnih večjih površin in preprečevati razmetano in nenačrtno obnovo sadovnjakov. Poseben povdarek mora doživeti na Kozjanskem črni ribez. Ugotoviti moramo na terenu vse površine SLP, ki so dosedaj dane v najem privatni kom, pa predstavljajo ponekod začetek izgradnje večjih kompleksov. Tu gre predvsem za površine v Lastniču, Podsredi, in Zibiki. Sadijo se naj le tiste sorte črnega ribeza, ki so za tržišče interesantne: to sta predvsem velington in silvergitters. Razmnoževanje sadik naj prevzame v celoti družbeni sektor in sicer obrat Kozje in obrat Jelšingrad.

6. V okviru vseh razpoložljivih možnosti. moramo budnejše spremljati razvoj okoli strukture našega prebivavstva, v kolikor gre tu za nadaljnje drobljenje kmečkih gospodarstev in za nenehno večanje tako imenovanih voživk. SZDL naj bo tu preko svojih članov v družbeno upravnih organih gospodarskih organizacij pobudnih za urejevanje teh odnosov. Rezultat naj bi bil tak, da bi v bodoče imela usmeritev v čistega kmetijskega proizvajavca ali pa industrijskega delavca več povdarka.

7. Ves politični in zadružni aktiv mora sodelovati v večanju družbenega sektorja, za kar so dane naši občini prilično visoke planske obveze. Tu je predvsem velika vloga krajevnih odborov SZDL, da svoje člnastvo posebno v interesenih področjih pravilno informirajo o akciji širjenja družbenega sektorja. Smatramo, da je treba tu, obširnejše delati in doseči večje razumevanje zasebnih lastnikov do tega vprašanja. Celoten aktiv mora sodelovati tudi v izredno važnih akcijah okoli arondacije družbenega sektorja.

8. Na družbenem sektorju je nujno preiti v večji povdarek sadjarski proizvodnji. Živinorejo je treba prilagoditi krm-ski bazi in še to v absolutnem obsegu najboljše krm-ski pre-skrbi. Pitališča naj se postopoma večajo in to v skladu s potrebami tržišča. Poseben povdarek mora dati družbeni sek-tor izobraževanju članov svojega kolektiva in jačanju druž-benega samoupravljanja. Iskati je potrebno možnosti boljše-ga nagrajevanja delavcev v družbeni proizvodnji.

9. V okviru naše zadruga je treba vzpostaviti enotno komer-cialno službo, ki bo iskala boljše plasman kmetijskih pro-izvodov in enotno nastopala na tržišču kot kupec in kot pro-dajavec. Na ta način bi naša zadruga kot močna kmetijska or-ganizacija lahko tudi v pogledu prodaje kmetijskih proizvo-dov boljše izključevala razne nepotrebne posrednike in na ta način proizvode ceneje približala potrošniku.

10. Na vseh onih področjih, kjer se pripravljajo obsežnejše akcije v kmetijstvu moramo redno o tem informirati vse pro-izvajavce in vse občane.

11. Občinski ljudski odbor naj preko svojih upravnih organov močneje podpre izvrševanje raznih zakonitih predpisov v kme-tijstvu, kot je to predvideno po zakonu racionlnem izkori-šćanju zemljišč, predpisih o agrotehničnih merah in pa strk-tnem pobiranju skočnine na celotnem področju. Pri izvajanju raznih ukrepov in sankcij moramo biti odločnejši in hitrejši.

Ribiško tekmovanje

Pred dnevi je ribiško društvo "Sotla" priredilo družinsko tekmovanje v ulovu rib. S 1.410 točkami je dosegel prvo mesto Viljem Prah iz Imenega med 47. tekmovavci. Sledita mu Franc Stih iz Rogaške Slatine in Albreht Bojan iz Pristave. Tekmo-vali so tudi člani pionirske sekcije, med katerimi je dosegel prvo mesto Mišo Čoh iz Pristave, sledita mu Bojanček Albreht iz Pristave in Rudi Bergoč iz Rogatca. V avgustu bo Sotli re-publiško meddružinsko tekmovanje. Tako ribiško društvo "Sotla" načrtno razvija dejavnost in se uvršća med najboljše ribiške družine v Sloveniji.

Iz življenja mladinskih organizacij

V spomladanskih dneh je Občinski komite LMS Šmarje pri Jelšah razpisal splošno tekmovanje med osnovnimi organizacijami LMS v šmarski občini. Večina organizacij se je tekmovanja udeležilo. Za najboljšo mladinsko organizacijo je občinski komite pripravil električni gramofon ploščami, tako da bi poleg dela najboljši mladinci lahko razvili tudi družabno življenje, posebno še toliko zaželeni ples. Pa najprej še nekaj podatkov iz posameznih mladinskih aktivov.

"GOSTINCI" Rogaška Slatina: V Zdraviliški dvorani smo pripravili oddajo "Pokaži, kaj znaš?". Poleg naše organizacije sta še sodelovali še obe osnovni šoli in ISS. Za posvojen zvoke pa so poskrbeli študentje "6 blues boys" iz Ljubljane. Osnovani smo tudi dekliško in fantovsko strelsko ekipo. V pripravah za otvoritev hotela "Soča" so se mladinci zbrali k prostovoljnemu delu in počistili vse okolico hotela. Sklenili smo tudi, da se bomo vključili v tekmovanje za olepšanje kraja. Velika slabost pri nas pa je to, da se nikoli ne moremo vsi sestajati. V sezoni delamo izmenično. Zmenili smo se, da bomo glede na te pogoje morali sklicevati ločene sestanke. Članarino za tekoče leto smo poravnali že v celoti.

MLADINSKA ORGANIZACIJA STEKLARNE BK: Uredili smo statistiko. V mladinske vrste smo sprejeli 20 novih članov. Naš program je obsežen, vendar upamo, da ga bomo izvršili. Udeležujemo se odkritij spomenikov padlim borcem.

AKTIV LMS DONAČKA GORA: Mladinska dramska skupina je sodelovala pri uprizoritvi Marinčeve veseloigre: "Porčil se bom s svojo ženo". Izvajamo plesni tečaj, kjer nam prizadevno pomaga tovariš Marjan Očko. V aprilu smo imeli kmetijsko predavanje s filmi. Pred Praznikom dela smo poravnali pot na vrh Donačke gore, pri čemer nam je požrtvovalno pomagal šolski upravitelj tovariš Marin, ki nas je pri tem vodil. Ob vseh praznovanjih smo zakurili požarišnih kresove, ob katerih smo prepevali naše lepe domače slovenske pesmi. Zelo radi bi si utrdili še strelsko družino, ki zaenkrat še nima orožja.

KOSTRIVNICA: Ustanovili smo strelško družino. Naša mladina je pomagala pri pripravah za praznovanje na Boču. Ob Dnevu mladosti smo sprejeli v članstvo 26 mladincev. Zelo radi bi imeli pevski zbor. Sredstva od igre, ki smo jo uprizorili, smo dali za ureditev prosvetne dvorane, kjer se zbiramo vsako soboto in nedeljo. V času tekmovanja smo imeli pet predavanj predvsem iz kmetijstva.

AKTIV OBLO ŠMARJE PRI JELŠAH: Udeležba na sestankih je vselej polnoštevilna, čeprav se precej mladink vozi v službo. Na sestanke vedno vabimo vodilne osebnosti ObLO in SZDL. V aktivu smo skoraj sama dekleta. 24 nas je, a tu samo 2 fanta.

Pri nas deluje tudi klub OZN. Zadnjič smo imeli predavanje: Boj za prestiž na svetu med SZ in ZDA. Večinoma smo vsi naročeni na naše glasilo "Mladino". Pri gradnji športnega igrišča je sodelovalo 17 naših mladink. V klubu SZDL razvija mo družabno življenje, ki pa bi lahko bilo pestrejše.

PODČETRTEK: Naš mladinski aktiv tvorijo večinoma kmečka dekleta in fantje. Pred kratkim smo igrali komedijo: Skupno stanovanje. Vadili smo samo v večernih urah, ker drugače nismo utegnili. Hvaležni smo požrtvovavnemu šolskemu upravitelju tovarišu Brileju, ki si je utrgal čas za nas, čeprav ima polne roke dela. Nameravali smo se udeležiti strelskega tekmovanja v Kumrovcu, ker pa nam tamkajšnja strelska družina ni omogočila vaditi, sklepa nismo mogli izvršiti. Šoli pomagamo urejevati športno igrišče, ki bo koristilo nam vsem.

POLJE OB SOTLI: Tudi tu smo večinoma kmečki mladinci. Tesno sodelujemo z ostalimi organizacijami in pomagamo s prostovoljnimi deli, kjer je potrebno. Zanima nas tudi zunanja politika, zato si večkrat želimo pogovore n.p.r. o blokovski razdelitvi sveta, alžirski situaciji in podobno. Veseli smo, da ostale družbene organizacije v kraju razumejo naše delo in se tovarišica Hostnikova, sekretar OO ZKS, redno udeležuje naših pomenkov, na katere jo vabimo.

Mladina na Šmarskem deluje povsod. Navedli smo le nekaj izvlečkov iz njihovih poročil. Komisija, ki je odločala o podelitvi prve nagrade, ni imela lahkega dela. Upoštevala je izredno prizadevnost mladine v Kostivnici, ki razvija svojo dejavnost v dokaj neugodnih pogojih prav uspešno in kostivniškemu aktivu LMS prisodila gramofon s ploščami. Posebno diplomu so sprejeli še: Sentvid pri Grobelnem, Donačka gora, aktiv LMS pri ObLO Šmarje, šolski aktiv v Šmarju, Rogaški Slatini in Kozjem, v steklarni "Boris Kidrič", v Polju ob Sotli, aktiv mladih gostincev v Rogaški Slatini in aktiv Kozje. To naj bo vzpodbuda za nadaljnje delo, da bo šmarska mladina še bolj sprostita svoje sile, ki jih ima obilo.

- - - - -

Tržni inšpektor o cenah

Zadnjič smo postavili tržnemu inšpektorju Francu Križancu vprašanje o gibanju cen. Odgovarja nam na kratko takole: Oddelek za gospodarstvo že od objave Uredbe o določenih maržah izdeluje po trgovskih podjetjih analize lanskoletnih marž, ki bodo kmalu uradno objavljene. Točno določeno znižanje procenta prometnega davka še ni opredeljeno, vendar bo predvidoma občinski LO znižal prometni davek za 1%, a 1% bremeni še podjetja, tako da bo znižanje v korist potrošnika dejansko za 2%, torej od 6% na 4%, kakor je bilo lansko leto.

Podobno bodo določene marže za kmetijske pridelke ter za reprodukcijski material v kmetijskih zadrugah. Ob enem bi pripomnil, da za dviganje cen v letu 1961, ki so znatno porastle niso kriva trgovska podjetja, ki zaračunavajo marže, temveč je prventveno vzrok pri proizvajavcih, ki so podražili izdelke.

Najvažnejše naloge zdravstvene zaščite
v šmarski občini

Pred leti smo začeli vsklajevati v občini organizacijo zdravstvene službe z novimi zakoni, ki nalagajo uvajanje novih sodobnih načel pri zdravstveni zaščiti prebivavstva, ob enem pa upoštevajo komunalni značaj te službe.

Takrat je bil za nas osnovni problem dobiti najpotrebnejše zdravnike in zobozdravnike. Več ali manj časa so bile brez zdravnikov zdravstvena postaja v Kozjem, Podčetrtku, Rogatcu in Rogaški Slatini. Sedaj imamo povsod stalne zdravnike. Splošna zdravstvena služba v Rogaški Slatini pa že ima 2 zdravnika. Razen tega občinski LO in ZD štipendirata 7 študentov medicine, ki so vsi razen dveh že pred koncem študija, tako da bomo lahko izpolnili ona službena mesta, kjer se zdravniki odpravljajo na specializacijo ali po združitvi štipendijskih obveznosti ne želijo več služiti v naši občini.

Medicinskih sester še nimamo dovolj, saj jih do sedaj imamo le v Smarju, Rogatcu in Kozjem ter za to patronažno službo vršijo poleg svojega rednega dela tudi babice, ki smo jim že nudili možnosti, da se za to delo dokvalificirajo.

Najslabše je z zobozdravniki, ki jih primanjkuje tudi drugod. Z upokožitvami in odselitvami imamo namesto prejšnjih 4 samo 2. Stipendisti te stroke, ki smo jih pridobili, so še v nižjih letnikih ter v bližnji bodočnosti ne moremo računati na njih. Težave za pritegnitev novih zobozdravnikov v našo občino so tudi v tem, da jim ne moremo nuditi stanovanj niti v Kozjem niti v Podčetrtku in Rogatcu, le za silo pa v Bistrici; imamo pa v vseh teh krajih opremljene zobne ambulante.

Kakor kadrovske probleme smo vzporedno z več ali manj uspeha reševali probleme prostorov in opreme za naše ambulante. Večjih investicij niso potrebovale edino ZP Kozje in Rogatec. V zadnjem času smo uspeli primerno urediti še postaje v Bistrici in Podčetrtku. Še vedno pa ni rešeno vprašanje prostorov za Rogaško Slatino in Smarje.

V Rogaški Slatini smo se morali nekaj let prerekati za prostore v stavbi, ki smo jo odkupili za zdravstveno službo. Zaradi tega so nam že večkrat zapadle dotacije, namenjene za popravilo. V sedanji situaciji bomo ta denar dosti težje dobili.

V Šmarju naj bi stisko glede prostorov za vse dejavnosti ZD in zdrav. centra rešila nova stavba ZD, ki bo v zvezi z restriktivnimi ukrepi tudi morala še počakati na otvoritev dalje, kot je nam in našim pacientom ljubo. Vsekakor pa moramo biti hvaležni okrajnemu Zavodu za socialno zavarovanje, ki nam je omogočil, da bomo gradbena dela morda v 2 mesecih dokončali.

Uspeli pa smo zadovoljivo opremiti z vsem potrebnim inventarjem preko polovico naših posvetovalnic za otroke, ki so do nedavnega delale v skrajno primitivnih pogojih. Pri tem smo se trudili seveda, predvsem za tiste, kjer so se zdravstveni delavci trudili največ in je v zvezi s tem bil tudi primeren odziv pri prebivavstvu.

Potrebno bi bilo v širšem merilu upoštevati dejstvo, da zdravstveni dom ni tovarna ali kakšna druga gospodarska organizacija in temu primerno tudi prilagoditi ekonom. finančno poslovanje. Preveč naraščajo administrativna in finančna opravila. Nekatere manjše reči pa bi lahko rešili tudi v okviru komune. Pri nas imamo morda edinstven način obračunavanja obiskov v državi. Naj naveden primer! Zdravnik iz Smarje obišče bolnika v Babni reki. Zato se bo peljal na relaciji Smarje - Sodna vas - Loka pri Žusmu in nato peš naprej do bolnika. Obračuna pa se drugače. Vlak Smarje - Sentjur, avtobus Sentjur - Loka pri Žusmu. Za ta obisk potrebuje zdravnik 2 - 3 ure, po obračunu, ki ga moramo preložiti, bi potreboval 2 dni in pri tem izostal, seveda, tudi 2 dni iz ordinacije. Zdrav človek, ki ni okužen s prevelikim smislom za kompliciranje ali celo nagajanje, bi pri čakoval, da bi zdravniki obračunavali obiske tako, kot jih delajo, čemer pa, kot vidite, ni tako. Drugi enostaven način bi bil tudi nagrajevanje za obiske s pavšalnim zneskom, ker vemo, da razen izjemnih slučajev /epidimij in podobno/ opravljajo zdravniki približno enako število obiskov z niha nji na višjo spomladi in pozimi ter manjšim številom poleti in v zgodnji jeseni.

Vsekakor skušamo vzporedno s tem, ko izgrajujemo čim bolj pravičen način nagrajevanja, /ne da bi nam bilo jasno/ na kakšen način bomo naslednji mesec prišli do denarja za kritje naše službe ali s pavšalom ali s plačevanjem po storitvah ali na število prebivavstva: pridobiti, kot sem že navedel potrebne prostore in aparate. Moramo pa tudi ob pomanjkanju teh razširjevati našo službo.

Tako smo sedaj začeli izdelovati načrt vseh vodnjakov, zajetij in kapnic, kjer bomo opozorili lastnike na potrebna popravila in tudi nudili sredstva za gradbeni material. Seveda pri tem potrebujemo podporo množičnih organizacij in sploh javnosti, sicer ne bo strokovno in delno tudi finančno pripravljen akcija zadovoljivo uspela.

Izdelali smo tudi program zdravstveno prosvetne dejavnosti, kjer izkoriščamo za boljši uspeh podatke iz domačega terena ki se ponekod precej razlikujejo od republiških povprečij.

Posebej smo zasledovali probleme iz področja mentalne higiene, kjer nas še čakajo obsežne naloge.

Razširili smo stalno kontrolo nad dojenčki, predšolskimi otroki in tudi bolj temeljito zasledujemo zdravstveno stanje šolarjev.

Iz delokroga splošnih ambulant smo izločili zaščito delovnih invalidov in predvsem proučevali probleme prijavljenih na po sredovalnici za delo.

Zbiramo podatke o življenjskih prilikah naših prevžitkarjev, ki jim moramo posvetiti daleč več pažnje kot doslej.

Razen tega bomo morali pristopiti k analizi visokega števila obolenj pri poljedelskih in gradbenih delavcih.

Tu so še na oko čisto medicinski problemi kot kožna razjeda krače, reumatoidne bolezni in razna stanja živčne razdraženosti ter drugo, pri katerih izkoraščajoč podatke, ki jih da ambulanta lahko odkrivamo zunanje vzroke. Odstranjevanje le-teh bo prineslo dosti večje uspehe, kot jih lahko doseže zdravnik po običajnem postopku: pregled v ambulanti - recept.

Pri tem pa je treba poudariti, da takšna sodobna in boljša služba resda doseže dosti večje uspehe, potrebuje pa tudi dosti več denarja.

Na eni strani samo slušalka in recept, na drugi pa zdravstveni domovi z rentgen aparati, aparati za krvne in druge preiskave za zgodnje odkrivanje bolezni ter medicinske sestre, ki jih prej nismo imeli, pa na koncu različni avtomobili, ki so stalno na cesti. To naj ima služba, ki se približuje tem, kar zahteva zakon, da mora imeti komunalni zdravstveni dom. Vprašanje pa je, če komuna lahko vzdržuje takšno razširjeno zdravstveno službo. Če ne, bo pač potrebno še počakati na nekatere dejavnosti zdr. službe, ki bi bile v danem trenutku predrage, oziroma ukiniti nekatere, ki jih za sedaj še ne zno remo. Potrebe so ravno obratne. Zaostala področja z večjimi socialnimi problemi, slabimi komunikacijami itd. potrebujemo boljše zdravstveno zaščito kot razvite komune, kjer že višji življenjski standard brez aktivnega poseganja zdravstvenih in socialnih delavcev odstranjujejo številne kvarne vplive na zdravje prebivalstva.

Za pravično oceno zdravstva in zdravstvenih delavcev, za pravilno planiranje razvoja zdravstvene službe bi vsekakor bilo koristno gornje misli upoštevati.

Sanitarna inšpekcija odgovarja odborniku

Odbornik Martin T o v o r n i k je na občinski seji postavil nekaj vprašanj v zvezi z občinsko sanitarno inšpekcijo. Posredujemo vam odgovore v skrajni obliki, ker menimo, da so zanimivi za vse občane.

Tovornik: Kaj se je napravilo na področju higiene?

Sanit. inšpekcija: Prizadevanje za dvig splošne higiene je del dejavnosti splošne zdravstvene službe. Občinski ljudski odbor je tisti, ki osnovno zdravstveno varstvo na svojem območju zagotavlja občanom. V šmarski občini epidemiološke postaje, ki skrbi za velik del preventivnih nalog kot strokovna enota zdravstvenega doma, sploh ni. Zdravstveni dom Šmarje pri Jelšah še nima dovolj razvite statistične službe, ki bi bila sama sposobna analizirati in proučevati higienske razmere in zdravstveno stanje prebivavstva, zato je potrebna poveza z Zdravstvenim domom v Celju. Razumljivo je torej, da nepolno organizirana in nezadostno razvita zdravstvena služba v občini ne more dovolj uspešno opraviti vseh nalog in na vseh področjih žeti enako dobre uspehe.

Tovornik: Kakšni so bili uspehi in vzroki neuspehov?

Sanit. inšpekcija: Pod nadzorstvom sanitarne inšpekcije v šmarski občini je 724 objektov. Službo vršita honorarni šef-zdravnik Bogdan dr. Fürst in higienik Ivan Jurjevec. Šef inšpekcije je obratni zdravnik v steklarni "Boris Kidrič", kjer je zelo zaposlen, zato v sanitarni inšpekciji vrši prvenstveno strokovno vodstvo te službe. Terensko delo v večini primerih opravlja higienik. Vsekakor je glede na obsežnost dela in število nadzorovanih objektov na sanitarni inšpekciji premalo uslužbencev. Če bi sanitarna inšpekcija pregledala vsak delovni dan en objekt, bi vse objekte lahko pregledal šele v treh letih.

Tovornik: Kaj se je napravilo na področju deratizacije?

Sanit. inšpekcije: V novembru 1961 je ObLO Šmarje pri Jelšah izdal odlok o splošni deratizaciji. Po tem odloku je postopal edino Komunalni zavod Rogaška Slatina, ki je na osnovi pogodbe s podjetjem "Kemocid" iz Slovenske Bistrice opravil proces uničevanja podgan. Delo je nadzoroval član občinske sanitarne inšpekcije, vendar še mnenj o uspehu ni mogoče podati.

Tovornik: Zakaj se deratizacija ne izvaja totalno?

Sanit. inšpekcija: Splošna deratizacija na območju občine ni utemeljena, ker v raztresenih naseljih ni mogoče pričakovati učinkovitega uspeha. Lokalna deratizacija je uspešna v strnjjenih naseljih, zlasti pa tam, kjer so gostinski in drugi živilski objekti.

Tovornik: Kako je s higieno na splošnem?

Sanit. inšpekcija: Splošno higiensko stanje v občini je slabo. Vzroki: slabi stanovanjski pogoji, nizko materialno blagostanje, pomanjkljiva zdravstvena vzgojenost prebivavstva in podobno. Izjema so večja naselja kot n.pr. Šmarje, Rogaška Slatina, Kozje in Bistrica ob Sotli, ki so videti urejena vsaj s cestne strani. Dvoriščne in hrbtnne strani zgradb pa so tudi tu zanemarjene. Tudi vodovodi, ki napajajo večja naselja, ne dajejo vselej neoporečne vode. V Rogatcu že 15 let govorijo o gradnji vodovoda, kar bi bilo potrebno ukreniti. V šmarških krajih skoraj ni javnih kopalnic, tudi privatne so redkejše, zato je težko govoriti o višku higiene. Izboljšanje je pogoje s splošnim razvojem komune.

Tovornik: Kakšni ukrepi so bili podvzeti za kršivce higiene?

Sanit. inšpekcija: Posamezni občani, njihova stanovanja in osnovne higienske navade niso predmet sanitarnega nadzorstva. Pomanjkljivosti lahko ugotavlja le patronažna in ostala zdravstvena služba, ki potem lahko svetuje. Sanitarni inšpektor ugotavlja kršivce načel splošne higiene v javnih obratih, proizvodnji in prometu z živili, v delavnicah, cestah in dvoriščih. Izvaja lahko mandatne kazni in podaja predloge za upravno kazenski postopek v okviru zakonitih pooblastil.

Tovornik: Kakšne so bile kazni? Ali so vplivale vzgojno?

Sanit. inšpekcija: Načeloma se organi sanitarne inšpekcije izogibajo sankcijam in skušajo doseči uspeh z vzgojnimi prijemi. V letu 1961 je bilo izrečenih 21 mandatnih kazni, v dveh primerih pa sta bila kršivca predložena sodniku za prekrške, kjer sta bila kaznovana.

Tovornik: Ali je kak primer, da je kdorkoli hotel podkupiti sanitarnega tehnika v težnji, da se mu kazen spregleda?

Sanit. inšpekcija: Prizadeti navadno skušajo omiliti svoje obveze z raznimi ekonomskimi dokazovanji: pomanjkanje denarja, prostorov, časa in podobno. Zelo redko pa prizadeti podajo svoje ugovore na zapisnik. Poizkusov namernega podkupovanja na splošno ni bilo opaziti. Le redki so bili taki primeri, ki so pa vsakokrat bili brezuspešni. Včasih se dogaja, da gostilničar ali drug obveznik po zaključnem zapisniku ponudi pijačo ali uslužbenca pogosti, kar pa na obseg in rešitev upravnega postopka ne more vplivati.

Tovornik: Poročajte, prosim, se je stanje izboljšalo ali poslabšalo?

Sanit. inšpekcija: V zadnjih treh letih se je stanje na področju občine izboljšalo, vendar če ni zadovoljivo.

- ukinjeni so nekateri sanitarno tehnično nezadovoljni obrati,
- na osnovi določb sanitarne inšpekcije so nekateri obrati bili prenovljeni in adaptirani,
- v Rogatcu in Rogoški Slatini so bili izvedeni tečajji higienstege minimuma za uslužbence živilske stroke,
- menimo, da vse prepogostokrat podleže organ sanitarne inšpekcije različnim ekonomskim utemeljevanjem in pri izvajanju odločb ni dovolj odločen,
- zelo pogosto drugi upravni organi in funkcionarji posredujejo in skušajo doseči omiljenje izdanih zahtev, kar povzroča, da morajo pogosteje posegati višji organi sanitarne inšpekcije na naš teren,
- šele z dvigom splošnega blagostanja v občini je mogoče pričakovati, da se bo zdravstvena služba v občini razmahnila, da bo preventivna dejavnost zavzela širše merilo in šele takrat bo mogoče ugotavljati zadovoljive uspehe tudi s strani sanitarne inšpekcije.

- - - - -

Anonimnost ni na mestu

Zelo radi vidimo, če nam občani postavljajo vprašanja in sporočajo vesti, toda prav nič prijetno ni, če prejmemo to brez podpisa, anonimno. Uredništvo v take prispevke nima pravega zaupanja, kar je popolnoma razumljivo. Pisec, ki kritizira anonimno, lahko neobjektivno presoja določen pojav, lahko igrava javnost in podobno. Običajno je osnova anonimnosti neresnost. Če je vest resnična; če je kritika umestna in osnovana na točnih podatkih, potem se ni potrebno bati. Vsako javno vprašanje, vsak prispevek naj bo vselej podpisan s polnim naslovom. Vsekakor pa, če pisec to želi, ne postavimo pod prispevek njegovega imena, toda v arhivu moramo imeti njegov pravi naslov.

Občani, pišite nam, toda zavedajte se, da anonimnost ni na mestu. Do uredništva pa morate imeti toliko zaupanja, da bo točno vedelo, kdo je sodelavec biltena. Enako velja tudi za sodelavca radia in vpraševavce v javni tribuni občanov. Upamo, da vas to ne bo oviralo, da ne bi aktivno sodelovali.

- - - - -

Partizanska grobišča urejamo !

Združenje borcev NOB si je letos zadalo veliko nalogo, da dokončno uredi partizanska grobišča v občini. Uspeli so zbrati potrebna sredstva in bodo do jeseni postavili osem spomenikov. Nekateri so že odkrili. Razpored svečanosti poteka po naslednjem razporedu:

Spomenik pri Lovskem domu na Boču so odkrili 3. junija. Ob tej priliki je govoril nekdanji borec tovariš Miha Buterar.

Spomenik na Ložnem pri Rogatcu so odkrili 10. junija. Tam sta padla Anton Drogenika in Jože Žerak, ko so Nemci napadli bunker, v katerem je bilo pet partizanov-terencev. Izdala jih je neka Rigova, ki je zato pozneje prejela zaslužen kaznen. Ob odkritju je govoril preživeli borec tovariš Miklavc iz Mozirja.

Tovariš Matevž Hace je odkril spominsko ploščo na partizanski bolnici "Fermile" pod Bočem 3. junija.

V Podčetrtku so odkrili spomenik 42 padlim borcem in talcem sredi naselja 24. junija. Isti dan so odkrili spominsko ploščo tudi tovarišu Ediju Leskovarju, članu CK KPH in okrožnemu sekretarju Krapine, ki so ga ubili v Štuklovo hiši na Virštanju, ko so izdajavci privedli kence na njegovo sled. Spominsko ploščo je odkril generalmajor Tudžina.

Sredi Podsrede odkrivajo granitni spomenik padlim ob Dnevu borca 4. julija. Ob grobišču bosta spregovorila nekdanja borca Mitja Ribičič in Franc Godler.

Na pokopališču v Zibiki bodo odkrili spomenik žrtvam 22. julija. Ob grobu bo spregovoril generalmajor Janko Sekirnik.

Dan pred občinskim praznikom 8. septembra bodo odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja še v Lesičnem, kjer bo govoril tovariš Serge Kraigher, ki je bil tudi soborec kozjanskih partizanov.

Tako urejajo na Smarskem partizanska grobišča. Na svečanosti so vabljeni vsi občani, prav posebej pa še svojci padlih in nekdanji soborci.

- - - - -

Iz zadnje seje UO sklada za šolstvo

Na nedavni seji sklada za šolstvo so dokončno razdelili finančna sredstva. Za osnovne šole so razdelili sredstva tako: osebni dohodki 149,054.000 din, materialni izdatki 14,605.000 in investicije 14,443.000 din. Od tega je 10 milijonov namenjenih za osnovno šolo v Lesičnem. V obvezno rezervo je določenih 1,906.000 din. Za novega predsednika UO sklada za šolstvo so soglasno izvolili Boža Frajmana iz Rog. Slatine. Imenovali so tudi tričlansko komisijo za potrjevanje Pravilnikov osnovnih šol, ki ji predseduje tov. Jakoš Jože. Poleg tega so odredili še sredstva, ki jih odvedejo Zavodu za prosvetno-pedagoško službo v Celju, Belavski univerzi in Otroškemu vrtcu v Rogaški Slatini.

Kako smo gospodarili v prvem polletju 1962
/Izvleček iz poročila podpredsednika ObLO
Smarje Lojzeta KRIVCA. Na seji občinskega
komiteja ZKS, 9.7.1962/

Popolnih podatkov za realizacijo družbenega plana v letošnjem prvem polletju še niso uspeli zbrati, vendar že to, kar so ugotovili, kaže, da so v splošnem šmarske gospodarske organizacije delovale v redu. Dopolnitve gospodarskega sistema, ki so bile uvedene lani, se še sedaj dopolnjujejo in vse bolj praktično uveljavljajo. Komisija za uveljavitev načel o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, ki ima namen spremljati gospodarjenje v podjetjih in ugotavljati, če gospodarske organizacije delujejo kot dober gospodar. Le-te bi morale povečati osebne dohodke v skladu z zvišanjem proizvodnosti, medtem ko bi morale razlike, ki nastajajo bodisi zaradi ugodnih inštrumentov, bodisi zaradi boljših tržnih pogojev obvezno vlagati v sklade. Priznati moramo, da je v naši občini na prvi pogled kazalo, da so gospodarske organizacije lani dobro gospodarile in se ravnale po podanih načelih, toda doslej je komisija že ugotovila v dveh primerih, da so izplačevali preveč osebnih prejemkov. Gospodarske organizacije morajo posvečati več skrbi sredstvom za investicije, večji proizvodnosti dela in večji proizvodnji sploh, ker je edino tako ravnanje temelj za dvig osebne potrošnje in družbenega standarda.

Steklarna Rogaska Slatina je v prvem polletju dosegla celotni dohodek v višini 727,192.000.- din, kar pomeni, da je letni plan dosegla z 58% v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Samo proizvodnjo je povečala za 35%. Podjetje je letos vložilo v gospodarske naložbe 17,809.000.- din in od tega okoli 5 milijonov za novo opremo, ostalo pa za obnovo kislinske polirnice. Izvoz pa je povečala steklarna v istem obdobju za 65%. Glavna obnova tovarne in gradnja novih peči je v teku in bo terjala okoli 388 milijonov naložb.

Splošno gradbeno podjetje v Rogaški Slatini ni moglo ostvariti polovico letnega plana, kar je razumljivo, ker je njihova dejavnost pogojena z letnim časom. Realizacijo, ki je v prvih petih mesecih dosegla 34%, je težko oceniti in primerjati, ker bo se jasna slika pokazala šele med glavno gradbeno sezono.

Šmarska mlekarna deluje kot samostojni obrat v okviru kmetijske zadrage. Dosegla je izredno lep uspeh glede na kakovost svojih izdelkov, ko je na nedavnem kmetijskem velesejmu v Novem Sadu dobila zlato medaljo za prvovrstno surovo maslo ter še srebrno in tri bronaste madalije. Letni plan je izpolnila v prvem polletju s 84%.

Trgovska podjetja so izpolnila plan za 54%. Promet je porasel v primerjavi z lanskim letom za 2%, vendar lahko zaključimo, da je ocena za prvo polletje pri nekaterih trgovskih

podjetjih še pomanjkljiva in nižje izkazana, kot bo po periodičnem ovračunu.

Zdraviliško gostinsko podjetje v Rogaški Slatini, ki je nastalo po združitvi treh gostinskih podjetij, je v prvih petih mesecih doseglo 38% realizacije, kar ni tako slabo, če upoštevamo, da je njihova dejavnost odvisna prav od poletne sezone. Nočitve so kljub temu porastle v istem času v primerjavi z lanskim letom za 4%. Domači gostov je bilo nekoliko manj, nočitve tujcev pa porasle kar za 20%. Mirno lahko rečemo, da je ukinitvev premij negativno vplivala na razvoj domačega turizma, ker so se zaradi tega povišale cene za domače goste v izvensezonskem času za premijo, medtem ko so cene za tujce ostale neizpremenjene. Za obnovo v podjetju so vložili okoli 15 milijonov sredstev in to predvsem za hotela "Sočo" in "Turist".

Oblačila v Rogaški Slatini so izpolnila polletni plan z 48%. Podjetje ima precej zalog, ker je neugodno vreme zavrlo prodajo letnih proizvodov.

Ključavničarstvo v Rogaški Slatini je doseglo plan za 78%, kar je nedvomno visoko. Upoštevati pa je potrebno, da je bil plan precej nizko postavljen, ker obstoječi delovni pogoji niso obetali možnosti za povečanje proizvodnje, kar pa je prizadevnemu delovnemu kolektivu vseeno uspelo. Obratno pa je v Avtomehanični delavnici, kjer so si postavili sorazmerno visok letni plan, a ga izpolnili le za 30%. Računali so na proizvodnjo drsnih ležajev, toda s tem še niso mogli pričeti. Plan uslug so vseeno dvignili. Na zahtevo kolektiva pa so pred kratkim izmenjali tudi vodstvo v podjetju, ker menijo da so vzroki za določene slabosti bili prav tam.

Zdravilišče je doseglo plan s 45%. Upajo, da bodo plan v celoti izpolnili, v kolikor ne bi novi predpisi o socialnem zavarovanju vplivali na dotok zavarovancev. Zdravilišče je v prvem polletju imelo za 3.291 gostov več, kar pomeni porast za 14% v primerjavi z lanskim istim obdobjem. Tudi mineralne vode je napolnilo podjetje za 27% več kot lani. Povprečje zaposlenih v zdravilišču 297 oseb, kar za široko dejavnost, ki jo ima podjetje, prav gotovo ni preveč.

Že iz teh podatkov, čeprav niso prikazani za vse gospodarske organizacije v občini, lahko razberemo, da se polletna realizacija približuje predvidevanjem, a dokončno presojo bodo pokazali šele periodični obračuni. Za precejšnje število podjetij je značilno to, da je njihova dejavnost več ali manj odvisna od sezone in bo obseg poslovanja ugodnejši šele v drugem polletju. Opaziti pa je tudi to, da kljub javnosti glede načel o delitvi čistega dohodka na osebe dohodke in sklade, kakor ugotavlja komisija, nekatere gospodarske organizacije, posebno še manjše, še vedno izplačujejo razmeroma visoke osebe ne dohodke, zaradi česar so posebno razponi med najnižjimi in najvišjimi prejemki neskladni. V bodoče bo potrebno še odločneje delovati, da se bodo načela o delitvi dejansko upoštevala.

"Najgnusnejše, kar lahko ima neko ljudstvo, so izdajavci, ki se na najpodlejši način odpovedujejo svoje pripadnosti in se hlapčevsko vdinjajo zatiravcem svojega ljudstva. Pretekla vojna je sredi ognja in krvi razgalila tudi te bedne človeške figure, ki so za trenutno materialno dobro pošilj li v smrt svoje bližnje".

Ob lanskem prekopu zagorskega prvoborca Eda Leskovarja je sekretar OK ZKS Franc Simonič jasno podčrtal, kako bedni in gnusni stvari so izdajavci. Toda ne samo v tem primeru, Obsootelje je doživelo še več. Vrsto ljudi so pregnali: Drobničeve, Pregradove, Bovhetove, Počivalškove, Lešnikova in druge, mnogi so morali v smrt v taboriščih in zaporih kot Bahova Ana iz Virštanja, Plevnikov iz Sel, Cvetičev, Verbovškov, Sinkovičev, Kolarjev. Umirali so na Frankolovem, Dachau, v Mariboru in za mnoge od teh je bil kriv Hans Werschetz, prvi Ortsgruppenführer in petokolnaš iz Podčetrтка. Vsakogar, ki mu ni bil po volji še iz prejšnjih časov, je po okupaciji, ko je dobil močno oblast v roke, skušal spraviti v pregnanstvo ali pred strele. Ne, niti ni bil sam. V stari Jugoslaviji, kot sam piše v pismu štajerskemu Bundesführerju Franzu Steindlu še 22. aprila 1943, je že deset let poprej osnoval ilegalno nacistično celico. Zato je dobival judežev denar in mnogi, ki so takrat sodelovali z njim, so si opomogli. Njegovo izdajalsko vlogo pa najbolj osvetljuje omenjeno pismo, v katerem se opravičuje Steindlu, ki ga je ukoril zaradi tega, ker je dal zapreti poleg pоторice ostalih tudi Attemsovega grajskega oskrbnika.. Samo nekaj izvlečkov, ki jih v prevodu posredujemo iz pisma, da bo dovolj jasno prikazalo, kako bedno se je bivši trgovec iz Podčetrтка skušal vdinjati okupatorju:

"Da bi opravil svojo nemško čast, si dovoljujem pripomniti, da so me Vaše besede prizadele kot udarci z bičem. Zdaj so od šestih oseb, ki so nekaj časa veljale celo za zanesljive, 3 v taborišču in dva ustreljena kot "banditenführerja", poslednjega pa puščam kakor vse ostalo, času in sem trdno prepričan, da se tudi v tem primeru nisem zmotil. /Tu je mislil na zdaj že pokojnega grajskega oskrbnika Franza Požarnika, ki ga je dal zapreti, a so ga spustili/. in potem z grozo nadaljuje: " Skoraj si ne upam več v trgovino in na cesto, ker me vsakdo gleda kot izrodek umazanije, celo gospodje od oblasti, kot bi bil morda sovražnik Nemcev. Nikdar nisem obupaval, zdaj sem temu blizu. Na to, da sem tajno nacistično celico že osnoval v stari Jugoslaviji, da sem jo po "osvoboditvi" kot prvi vodil, da sem vselej z vsemi silami kot nemški mož stal na straži, sem ponosen. Ljudi pa, ki me sovražijo že iz jugoslovanskih časov in Führerjev pozdrav ne izgovarjajo iz srca, temveč ga nosijo samo na ustnicah, ljudi ki so s preteklostjo prelomili samo navidezno, prepuščam mirno času in edinstveni nemški pravičnosti." Tako je v posmeh

vsem žrtvam zapisal izdajavec brez vesti, skrajno podlo in nesramno. In za tem nadaljuje ponižno in priliznjeno: "Da bi Vas, moj Bundesführer, ne obvestili samo enostransko, si dovoljujem, da Vas seznanim, kako sem deloval z vsemi silami za Nemčijo in Spodnjoe Štajersko že pred aprilom in potem. Istočasno pa prosim, da ne bi tega doumeli, kot željo po protekciji, ker to ni v moji naravi, temveč kot nujno poročilo, ki naj razjasni zadevo." In tako je po točkah nanizal dogodke iz svojega izdajavskega življenja, kjer je v prizadevanju za nemštvo tudi močno pretiraval. Tako-le piše:

1. Že v osnovni šoli so me kot otroka "Volksdeutscherjev" slovenski učitelji in duhovniki enostransko obravnavali.
  2. Med šolanjem v Mariboru in Celju sem deloval pod vodstvom najbolj poznanih nemških učiteljev in profesorjev, kakor so bili Schmied, Bienenstein, Philipek, Wedler, Mauchner, kot vodilni član nemškega dijaštva, pri čemer sem bil tudi od slovenskih dijakov telesno poškodovan.
  3. Leta 1918 so edini nemški napis na čotovi hiši obmetali s človeškim blatom in razbili okna. Ko sem stekel pogledat za nočnimi junaki, me je nekdo z nožem zbedel. Te osebe pa so deloma še danes tu in so verjetno hujskači proti vsemu kar je Veršec in njegov prijatelj, da še danes so tu, toda za kulisami."
- Pod četrto in peto točko opisuje, kako so ga tudi pri vojakih kot nemško mislečega človeka, gnjavili in zapostavljali.
6. V času 14 letnega službovanja pri "Volksdeutscherski" firmi F.S. v Velenju, sem z velikim uspehom deloval za nemško stvar.
  7. V času, ko je moral veletrgovec Werner Stieger iz Celja pree srbskimi biriči pobegniti, je še istega dne bila tudi pri meni preiskava, ki jo je vršil policijski uradnik iz Ljubljane, pri čemer so me tudi oklufutali.
  8. Od mojega prvega učitelja Sotterja iz Nürnberga sem redno dobival propagandni material, časopisje in podobno, kar sem razdeljeval med zaupljive može v kraju.
  9. Zaradi takratnih oblastnikov, župana in njegovega brata, je leta 1939 bila moja žena kot poštna uradnica iz Podčetrтка premeščena v Smarje pri Jelšah, z utemeljitvijo, da sem Hitlerjanec in ne morejo pošte, ki jo sprejemam, pregledovati. Prepis takratne prijave smo našli na občini še z izvirnimi podpisi.
  11. S "kameradom" Edom Paidaschen /To je bil vodilni celjski gestapovec!/ sem trajno deloval z roko v roki.

12. Načrte o minskih poljih, o mostovih, poteh in cestah vz dolž hrvatske meje sem poslal nemški vojski že davno, čeprav sem zato postavil na kocko svoje življenje in svoj obstoj.

13. Ob "osvoboditvi" /mišljena je okupacija/ sem od srbskih četnikov dobil strel v glavo in v noge.

Da sem storil vse po svojih močeh potrjuje to, da na mojem področju ni eksplodirala nobena mina in sem s tem prav gotovo rešil marsikateremu nemškemu vojaku življenje. Vsako plačilo sem odločno odklanjal, razem nagrade, ki sem jo moral sprejeti.

Tako se je izdajavec opravičeval okupatorju, ker se je v svoji vnemi enkrat neprevidno zmotil in z izdajavskim nosom zavohal, kar sicer njegovim šefom ni bilo po volji. Ko opisuje že zasluge, ki jih je storil med okupacijo do 1. aprila 1943, zaključuje svoje pismo z naslednjimi hlapčevskimi besedami:

" Kar se tiče primera Požarnik, me boli tembolj, ker se ne čutim krivega! Moj Bundesführer! Na prej navedena dejstva sem ponosen, vendar zato ne terjам nobene nagrade, ne težim za tem, kajti storil sem samo svojo dolžnost kot skrajni stražar na meji nasproti domovini in ljubemu Führerju, kateremu, če bi bilo potrebno, lahko vsak čas položim obračun mojega dela in mu odkrito pogledam v oči. Če moj Bundesführer, vsaj nekoliko cenite moje poročilo, Vas prosim, da me zaradi podrobnejše pojasnitve pokličete na Vaš urad v Maribor.

Na mojo najbolj bolečo velikonočno nedeljo 1943.

Hans Werschetz

Zato ni potrebno posebnega komentarja. Sam je razgalil svojo nizkost. Morda še živi kje? V senu zakopan je na vozu po begnil iz Podčetrтка, ker se je zbal pravičnosti, ki se je oglašala iz slovenskih gozdov. Izdajavec je bil, toda ne edini. Za njim, kakor za drugimi, so ostali grobovi načističnih žrtev. Nekje v tujini so onemogli Čvetič, Verbovšek, pod streli so omahnili Kolar, Sinkovič, Bahova, grozote pa so vzdržali Žolger, Lipovšek, Bah in smrti in trpljenja so bili v največji meri krivi - izdajavci.

- - - - -

V Podčetrtku pa danes stoji lep granitni spomenik 42 tovarišem, ki so darovali svoja življenja v velikem ljudskem uporu. Ponosno stoji sredi naselja na drobu Knezovih, Novaka in drugih in priča, da naši ljudje niso trpeli sramote in ponižanja. Poznim rodovom naj govori veliko resnico o ljudeh, skromnih, preprostih toda velikih! Izdajavskih imen pa ne izgovarjajmo več tam okoli, da ne bomo sramotili njih, ki so ostali najčistejši!

SINDIKATI - DELAVČEVA OPORA
/Iz letne konference šmarskih sindikatov/

Pred kratkim je bila v Šmarju pri Jelšah letna konferenca šmarskih sindikatov, na kateri so pregledali delovanje od lanskega maja naprej ter sprejeli novi delovni načrt. Predsednik občinskega sindikalnega sveta Franjo Sevčnikar je podal izčrpno poročilo o delu sindikatov. V preteklem letu so ob spremembah v podjetjih, ob snovanju novih ekonomskih enot nastajale tudi nove sindikalne podružnice. Trenutno deluje v šmarski občini 46 sindikalnih podružnic ter 3 sindikalni pododbori, ki so pri KZ Šmarje pri Jelšah, SGP Rogaška Slatina in sindikalni odbor železničarjev v Rogatcu. Na novo so ustanovili sindikalno podružnico v šmarskem gostinskem podjetju in kozjanski cestni delavci. Ob prilikah letnih zborov po sindikalnih podružnicah so ugotovili, da je včlanjenih v sindikate 3.458 zaposlenih.

Če ocenjujemo sindikalno dejavnost, lahko rečemo, da so naj uspešnejše delovale v večjih gospodarskih organizacijah, kot n. pr. Steklarna BK, Zdravilišče, SGP v Rogaški Slatini ter železničarji v Rogatcu. Sindikalna podružnica javnih uslužbencev v Šmarju pri Jelšah, v kateri so včlanjeni uslužbenci občine, Komunalne banke, Zavoda za socialno zavarovanje in postaje LM, je iskala nove oblike in metode dela. Posebno pozorno so spremljali uveljavljanje novega sistema v javni upravi, uveljavljanje načel o nagrajevanju in podobno, ob čemer so se izredno razgibali tudi sindikati prosvetnih delavcev v Kozjem, Obsotelju, Rogaški Slatini ter Šmarju pri Jelšah. Prav po vprašanju samostojnega odločanja o nagrajevanju po opravljenem delu na podlagi analitičnih ocen delovnih mest so največ razpravljali.

Medtem ko so ugotavljali pozitivno delovanje v večini sindikalnih podružnic, pa so opazili občutne slabosti v nekaterih manjših podružnicah. Posebno zaostreni odnosi so se pojavili med vodilnim kadrom in člani kolektiva v Pekarni v Rogaški Slatini. Ponekod so nezakonito odpuščali delavce, jih premeščali brez prave obrazložitve na nižja delovna mesta, kar je povečalo fluktuacijo. Prav tu pa je potrebno, da najde delavec v svojem sindikatu močno oporo in zaščito.

Teško pa je odpravljati pomanjkljivosti tam, kjer se delovni kolektiv ne zaveda svojih slabosti. Odgovorna naloga sindikatov je tudi v tem, da pospešuje izobraževanje delavcev. Brez široke razgledanosti in poznavanja dogodkov v lastnem podjetju ne moremo pričakovati uspešnega uveljavljanja našega delovnega človeka v samoupravnih organih. Priznati pa je potrebno, da so prav temu vprašanju šmarski sindikati doslej posvečali vse premalo pozornosti. Pri tem ne gre samo za izobraževanje vodstev sindikalnih podružnic ter samouprav-

nih organov, temveč je potrebno izobraževati delavca-proizvajavca. Strokovno in družbeno ekonomsko izobraževanje bo nedvomno vplivalo ugodno na proizvodnost in boljšo organizacijo v delovnih kolektivih. Ena izmed prvih nalog občinskega sindikalnega sveta je to, da v povezavi t Delavsko univerzo izdelata in izvaja izobraževalne programe za tečaje in seminarje, ki jih je potrebno predhodno temeljito proučiti. Zgledno je začela izobraževati steklarna v Rogaški Slatini, ki je s pomočjo Delavske univerze iz svojega izobraževalnega centra pričela s serijo seminarjev in družbenoekonomske vzgoje za vse člané delovnega kolektiva. O tem bi morali razmišljati v vseh gospodarskih organizacijah.

Za povečanje storilnosti in delovno zadovoljstvo naših ljudi pa je potrebno misliti tudi na oddih. Po letošnjih razpravah po sindikalnih podružnicah bi lahko rekli, da za to ni bilo veliko skrbi. Tudi komisija pri občinskem sindikalnem svetu, ki je imela nalogo obravnavati prav ta vprašanja, si ni dosti prizadevala. Ugotovili so celo to, da v nekaterih podjetjih nimajo urejenih niti planov dopustov, a tudi v pravilnikih niso zaznamovali vprašanja o regresiranju za dopustnike. Oddih in rekreacija to so stvari, ki jih je v proizvodnji treba upoštevati. V skrbi za delovnega človeka nam ne sme biti žal sredstev in časa za njegov oddih in obnavljanje delovnih sposobnosti, ker se to tudi obilo obrestuje.

O tem, o osebnih dohodkih so razpravljali na letni konferenci. Sklepe in naloge na osnovi zaključkov bo izdelala posebna komisija in tudi nov občinski sindikalni svet si bo svoje ožje vodstvo izbral na prihodnji seji. Delo je vedno obsežnejše in potrebovali bi človeka, ki bi se ukvarjal samo s sindikati, ki naj postajajo vedno bolj odločilna delavčeva tribuna in opora, življenjska šola in oblikovavka delavčeve osebnosti.

- - - - -

Prva samopostrežba

V Šmarju pri Jelšah so odprli prvo samopostrežno trgovino "ŽIVILA". Trgovsko podjetje je vložilo za ureditev preko 4 milijone investicij. Lokal je okusno urejen in ima vedno pestrejšo izbiro blaga. Videti je, da se bo promet povečal za 40 odstotkov, posebno še, ke so se potrudili znižati nekatere cene celo za 30%. To je prvi samopostrežni lokal v šmarski občini.

- - - - -

Prva razstava o črnem ribezu

Kmetijska zadruga šmarske občine je pripravila v Kozjem prvo razstavo o proizvodnji črnega ribeza, ki je bila 7. in 8. julija 1962. Lahko rečemo, da je to bila ob enem tudi prva razstava te vrste v Jugoslaviji. Razstavljali so grmičevje in izdelke jagodičevja, pri čemer so za pokušnjo teh izdelkov prispevala proizvode najbolj poznana slovenska podjetja za predelovanje sadja kot n.pr. "Talis" iz Maribora, "Alko" iz Ljubljane in "Fructal" iz Ajdovščine. V Kozjem so imeli tudi proizvodno posvetovanje o jagodičevju, ki ga je vodila docent ing. Milica Oblak iz kmetijskega inštituta LRS. Šmarska zadruga je pripravila razstavo z namenom, da prispeva k razširitvi črnega ribeza in ob enem proučijo pogoje za nadaljnji razvoj. Kozjansko se zadnje čase uvršča med najbolj močne proizvajavce črnega ribeza. Zdaj ga pridelujejo že na lo8 ha, a še letos nameravajo povečati površine pod črnim ribezom za 60 ha. To je vodilo zadrugo, da je razstavo uredila prav v Kozjem, kjer so za razširitev ribeza zelo ugodni pogoji.

Ob zaključku so bili najboljšim proizvajavcem podeljene posebne nagrade in diplome. Denarne nagrade za uspešno uveljavljanje črnega ribeza in izredno lepe donose so dobili: Anton TURNSEK iz Drenskega rebra, Janež MLAKAR iz Bodrišne vasi ter Franc JANZEK iz Sečovega pri Rogaški Slatini. Dvajsetim proizvajavcem pa so podelili posebne diplome, med katerimi so tudi obrat KZ "Bohor" v Kozjem, ekonomska enota KZ Šnarje pri Jelšah in kmetijsko gospodarstvo Jelšingrad. Vsem iskreno čestitamo in želimo še obilo proizvodnih odnosov!

NOVI STOLI V KOZJEM

V celjski kinodvorani "Metropol" so prodajali stole. Kozjani bi jih zelo potrebovali, toda denarja nimajo. Iznajdljivi kot so, niso oklevali. Sklicali so pomenek vseh družbenih organizacij in društev v kraju ter se rpi zbiranju sredstev združili. Uspeh ni izostal: v Kozjem imajo čedne stole, ki zadovoljuje krajevne potrebe. Prosvetno društvo je prevzelo kino v lastno upravljanje. Tako je prav: edino v slogi in skupnem razumevanju je mogoče odločno uspevati!

V S E B I N A :

1. Kmetijstvo; osnova šnarske občine
2. Sadjarstvo na Šnarskem
3. Sklepi plenuna SZDL o kmetijstvu v šnarski občini,
4. Iz življenja mladinskih organizacij
5. Najvažnejše naloge zdravstvene zaščite v šnarski občini,
6. Sanitarna inšpekcija odgovarja odborniku,
7. Partizanska grobišča urejamo!
8. Kako smo gospodarili v prvem polletju 1962
9. Sramota / zapisek za naše šolarje/
10. Prva razstava o črnem ribezu v Kozjem
11. Sindikati-delavčeva opora,
12. Vesti, vprašanja in odgovori.